

Värmlands Anor

1996:2

Maj 1996

Medlemstidning för Värmlands Slaktforskarförening
ISSN 1400-1047

Pris 30:-

Årgång 13

Gubbarna i Solberg, Nyed(S), omkring 1910. Fotot är insänt av Mats Sjökvist i Sundbyberg

Övre raden fr v 1 **Anders Fredrik Larsson** (Åström) 1872-1921, g m Kristina Nilsson f 1877 på Hennickehammar, Färnebo. 2 **Karl-Petrus Persson** 1882-1952, g m Hanna Pettersdotter. Hans far var Per Gustaf Persson 1840-1885, f i Danielstorp, Mangskog. 3 **Snickaren Gustaf Nilsson**, Hagku'l f 1888. 4 **Fritz Andersson** i Glupa 1883-1963. Hade mist halva vänstra armen i en torvströrivare. 5 **Erik Larsson** (Er'k Larssa) f 1846.

Nedre raden fr v 1 **Karl Gustav Andersson** (Söderlund) 1870-1928, bror till Fritz och Anders. Bodde i Häggstöd och Solberg. 2 **Anders Petter Larsson**, far till Karl, Anders Fredrik och Fritz, f 1846 i Vintermossen, Nedre Ullerud, d 1923 i Solberg. Han var g m Anna-Kaisa Gustafsdotter f 1846 i Västby, d 1919 i Solberg. 3 **Karl Hjalmar Larsson** 1870-1955, g m Anna Pettersdotter 1867-1939, syster till Hanna ovan. 4 **Karl Petter Pettersson** 1870-1933, bror till Anna och Hanna. Var i USA några år. Fadern var Petter Nilsson, smed på Mölnbacka bruk, Nedre Ullerud.

Fotograf Karl Nilsson, broder till ovannämnde Gustaf Nilsson. "Karl Nilssa" på Hagku'l var en flitigt anlitaad gårdsfotograf.

VärmlandsAnor

VärmlandsAnor utges som medlems-tidning för Värmlands Släktforskarförening. Bidrag till tidningen, synpunkter på inriktningen och tips om händelser för bevakning mottas tacksamt av Redaktören. Citat ur VärmlandsAnor får göras, om källan anges.

Upplaga 1000 ex, 4 ggr/år

Ansvarig utgivare och redaktör Lars-Gunnar Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga. Telefon 054-872754

Produktion Consulting Data, Malm-torgsgatan 18, 65340 Karlstad. Telefon 054-218777 Telefax 054-218829

Tryck Tryckeri AB Knappen, Karlstad

Manusstopp för 1996:3 ar 5 aug 1996

Varmlands Släktforskarförening

Föreningen bildades 1983 och har till ändamål att stödja och stimulera intresset för slakt- och hembygdsforskning i Värmland och förena dem som delar detta intresse. Föreningen är ansluten till Sveriges Släktforskarförbund.

Organisationsnummer 873201-6897
Föreningens adress c/o Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga.
Medlemsavgiften är 100 kr för ordinarie medlem och 30 kr för familjemedlem (1996). Avgiften sattes in på föreningens postgiro 46 96 60-5. För medlemmar i Norge är avgiften 90 norska kronor respektive 28 kronor som sattes in på norskt postgiro 0806 1944339.
Arkiv Emigrantregistret, Box 331, 65208 Karlstad. Telefon 054-159272.

Besöksadress Gamla Badhuset, Norra Strandgatan 4, Karlstad

Styrelsen 1996

Ordförande Lars-Gunnar Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga. Telefon 054-872754

Vice ordförande Bernhard Granholm, Ljunggatan 39 C, 66432 Grums. Telefon 0555-61153

Sekreterare Gunnar Jonsson, Älvhags-gatan 25, 66140 Saffle. Tel 0533-10559

Kassör Harald Persson, Malm-torgsgatan 18, 65340 Karlstad. Tel 054-218777

Materialförvaltare Bo Cider, Skolgatan 12, 66060 Molkom. Tel 0553-10378

Ledamot Gunhild Svensson, Odalvägen 15, 65350 Karlstad. Tel 054-531448

Ledamot Anette Carlsson, S Ringvägen 12, 68143 Kristinehamn, Tel 0550-17447

Registrator Sonja Peterson, Olmegatan 9 A, 65230 Karlstad. Tel 054-219411

Innehåll

Föreningens 12. årsmöte	2
välbesökt föreningsmöte	3
Tingshuset Häljebol	4
Hushållningssällskapet	5
Släktforskarlag Mellerud	5
Värmländska kvinnoöden	6
Svenskarna i Winnipeg	9
Finnskogadatabasen	9
SVAR JO-anmält	10
Ny Släktforskarlag	10
Värmland till Ådalen	10
Vi har blivit fler	10
Idégrupp i förbundet	11
SVAR i Hagfors	11
Silverplåtarna Store Gutår	12
Antavla 43	13
Riksstämman Växjö	14
Tragisk släktforskarlag	14
Antavla 44	15
Ur andra medlemsblad	16
Släktforskarblankett	17
Anor sökes	19
Boktips	21
Förening i Grums	22
C A Gottlund 200 år	22
Att förstå varandra	23
Som korsord . . .	24
DIS rapport	
Annonser	

Föreningens tolfte årsmöte

Årsmötet hölls i Gamla Badhuset **lör-** dagen den 16 mars. Ett 30-tal medlemmar hade samlats. Till **mötesordförande** valdes Harald Persson och till mötessekreterare Gunnar Jonsson.

Till föreningsordförande för 1996 omvaldes Lars-Gunnar Sander. Till ordinarie ledamöter omvaldes Bernhard Granholm och Harald Persson samt nyvaldes Anette Carlsson, Kristinehamn, efter Sonja Peterson som undangett sig omval. Till suppleanter omvaldes Tom Silja samt nyvaldes Gerhard Kaukerat, Slottsbron, efter Anette Carlsson.

Till revisorer omvaldes Olle Skoog och nyvaldes Lennart Fallberg, Molkom, efter Gerhard Kaukerat. Till revisors-suppleant nyvaldes Roland Hedström,

Molkom, efter Lennart Fallberg. Till redaktör omvaldes Lars-Gunnar Sander. Till valberedning omvaldes Gunnar Bergström, Stig Jonasson och Ingrid Johansson.

1995 års verksamhetsberättelse, resultaträkning, balansräkning, revisionsberättelse samt budet 1996 godkändes och lades till handlingarna. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet.

Slutligen avtackade Lars-Gunnar Sander avgående styrelseledamoten Sonja Peterson för ett förtjänstfullt arbete i styrelsen under åtta år.

Efter själva årsmötesförhandlingarna berättade Lena Flinck-Mæchel om Hushållningssällskapets arkiv, se referat sidan 5.

Lars-Gunnar Sander

Vad hände året 1796 ?

I förra numret av VärmlandsAnor efterlyste vi artiklar och notiser om vad som hände i Värmland år 1796. Hittills har bara ett bidrag inkommit. Vi hoppas på fler, så fatta pennan! Alltid har Du väl något att komma med!

Ett välbesökt föreningsmöte

Lördagen 13 april var det en heldag för släktforskare i **Gamla** Badhuset, Karlstad. I buss från Dalarna kom **Ovansiljans Släktforskarförening** med 30 medlemmar och ordförande Henning **Sjöberg** i spetsen redan **09.30 på** morgonen.

Som representant för **arkiven** hälsade Bo Cider gästerna **välkomna** och kunde efter en kaffestund fortsätta med att **redogöra** för Emigrantregistrets historiska bakgrund och verksamhet. Dess arbete med att dokumentera forna dagars folkflyttningar fortsätter med hjälp av dagens datorer.

Vår **förenings** ordförande Lars Gunnar Sander **poängterade** i sin presentation av **värmlandsföreningen** betydelsen av att träffas. I pauser framgick detta lika tydligt att döma av de engagerande samtalen.

Kl 13.00 öppnades det egentliga föreningsmötet, där dalkullor och dalmasar deltog. Ytterligare ett 30-tal medlemmar i vår förening tillkom. Sammankomsten var regisserad som informell och leddes med saker hand av Lars Gunnar Sander.

Vice ordförande Bernhard Granholm berättade under 20 minuter om "Hur jag gör", strategin i hans **släktforsknings**arbete. Som född i Estland av svenska föräldrar har hans sökande huvudsakligen omfattat utom svenska **länen** T, U och C samt Mellersta Norrlands Ian Z, Y **även** Finland. Med hjälp av många präster, en ärkebiskop, tjänstemän och andra forskares korsande antavlor är 15 generationer dokumenterade ner till början av 1400-talet.

Granholm har **från** början organiserat sitt arbete systematiskt. **Från** Dokumentation, Arkiv och Personer till Krönika har vägen gått. Krönika är ett sätt att **på** en tidsaxel med historiska händelser placera in anornas personer. Hur har krigen **påverkat** personens handlande, varför flyttade han eller hon plötsligt?

Naturligtvis **innehåller** ett sådant insamlade av **råmaterial** mycket **blankett-**

Det var stundtals rätt trångt i föreläsningssalen, när släktforskarna från Dalarna och Värmland med intresse lyssnade på de korta redogörelserna om forskarresultat. Fotograf Harald Persson

arbete som **delvis** underlättas med dagens datorer **men** Granholm **påpekade** att som exempel är det framdeles ovärderligt att inte bara skriva av husförhörlängdens man, hustru och barn. Skriv av hela protokollssidan. Längst ner står uppgifter om pigor, drängar, deras barn, inhyses etc. Där döljer sig ofta **äldre** släktingar.

Harald Persson fortsatte med att **redo**visa **soldatprojektet** som innebär avskrift av Krigsarkivets mikrokort **till** en databas, varav kopia exporteras till Centrala **Soldatregistret** i Skövde. Det **gäller** de tre regementena i Värmland, **Nerike-**Wermlands reg, Värmlands **fältjagarreg** och Värmlands reg. Med hjälp av ALU-personal har avskrifterna resulterat i hittills 6500 soldater införda i programmet och uppskattningsvis lika mycket ligger **klart** i koncept.

Eftersom tiden omspanner från 1682 till 1902, är det mycket skiftande kvalitet på uppgifterna. 1600- och 1700-talen kännetecknas av att endast **årtal** utan **datumangivelse** finns och inga socknar är

angivna, endast lan. Detta galler alltså de tre värmländska regementena. På 1800-talet gavs tydligen nya order till mönsterskrivarna, som hade att föra generalmönsterrullans protokoll. D2 anges födelsesocken och datum utöver årtal.

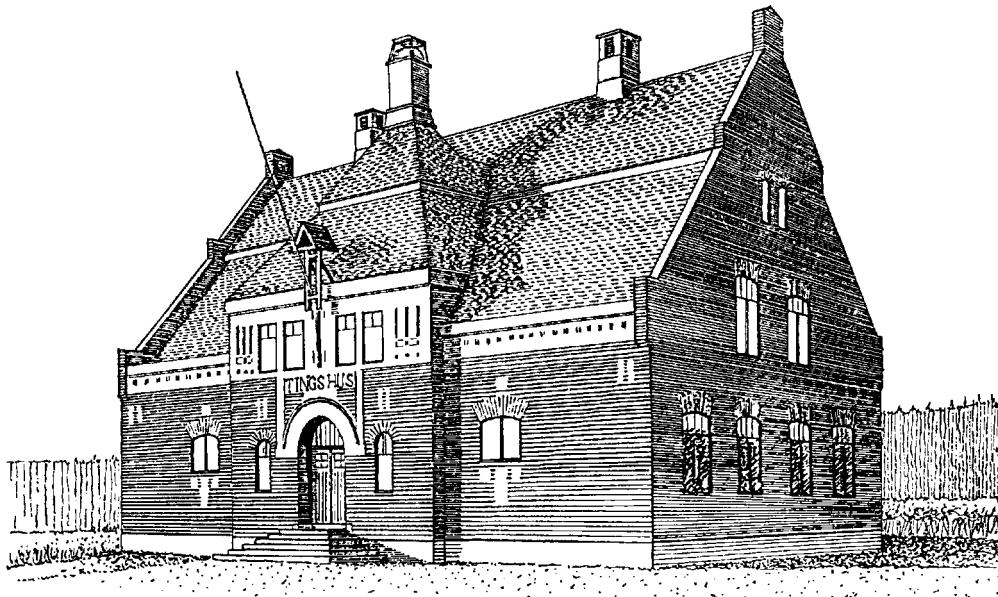
Först då får soldaten en identitet som **underlättar** för forskare att placera in **honom** i **samhällets** sociala system med far och mor, hustrur och barn. **Stor** hjälp **lämnas** av hembygdsföreningar i detta **hän**seende.

Under eftermiddagen utbyttes åsikter om egna forskningar men det kan stallas i tvivel om föreläsningssalen är rätt salong för dessa informella träffar. Måhända skulle kafeterian vara intimare **rum** att träffas i. Vår svenska sed att samtala över kaffekoppen har alltid visat sig kunna lossa tunggåttan. Det var som en deltagare sa:

-Vi **nybörjare** är blyga och försiktiga av oss. Vi vill inte göra bort oss och komma med dumma frågor,

Harald Persson

Årsmötet i Tingshuset Häljebol

Den 31 mars avhöll Föreningen Tingshuset i Häljebol årsmöte. Peter Olausson omvaldes som ordförande, Gunnar Jonsson som sekreterare och Lennart Gustafsson som kassör.

Vid årsmötet presenterades såväl positiva som negativa nyheter. Det negativa är bland annat att Saffle kommun ämnar sälja skolhuset, där för närvarande arbetet med domboksregistreringen pågår. Denna verksamhet är hotad även av nedskärningar i ALU-verksamhet och minskat lönebidrag. Registreringsverksamheten skall ju enligt ursprungliga planer förläggas i tingshuset och skolhuset är egentligen en provisorisk lokal.

Men renovering av tingshuset går långsamt även det en följd av de ekonomiska villkoren. Bokslutet för tingshuset utvisar räntekostnad för fastigheten som största kostnad. Det som görs just nu består till större delen av ideellt arbete. I verksamhetsberättelsen namns särskilt Lennart Gustafsson, Ragnar Eriksson och Rolf Gustafsson.

Bland det positiva som presenterades kan främst namnas storleken av en databas med namn ur Gillbergs härads domböcker. Databasen innehåller nu 175000 poster och omfattar tiden 1780-1858. För detta är Gunnar Jonsson ansvarig. De

som utfört och utför registreringen är föreningens anställda Hans-Åke Danielsson och Christina Elfstedt samt ALU-anställda Mats Widén, Jan-Åke Andersson, Nina Löfgren, Gösta Larsson och Gunnel Johansson. Det pågår även renskrift av sockenstämmoprotokoll. Under året har en utställning om Gillbergadalens kommunikationer, producerad av ALU-anställda Roger Carlsson, visats på biblioteken i Saffle och Nysäter.

Peter Olausson höll i anslutning till årsmötet en intressant historik om domstolsverksamheten i häradet under 1000 år och återgav innehållet i protokollet från det första tinget 1767 på nuvarande tingsplats.

För framtiden planeras en verksamhet i samarbete med Högsolan i Karlstad benämnd "Öppna arkiven och samlingarna". Den går ut på att göra tingshuset i Häljebol till forskningscentrum för utöver domböcker och sockenstämmoprotokoll även bouppteckningar, lagfarts handlingar och befolkningsstatistik. Här kan utnyttjas den kompetens som finns med hjälp av kraftfullare datautrustning än vad som finns i dag. Allt detta kan bli till stor nytta för kunskapen om Värmlands historia. För släktforskarna ger sådan kunskap information om den infrastruktur, som anorna levde i.

Den ovan i korthet beskrivna ekonomiska verkligheten står som ett hot mot tingshusverksamheten. De som är intresserade av domboksforskning och att verksamheten i Häljebol kan fortsätta bör ta detta till notam. VärmlandsAnor har tidigare agnat spaltutrymme för verksamheten i Häljebol. I nr 1991:2 presenterades bildandet av föreningen. I den då av föreningen presenterade planen stod bland annat: "Tingshuset i Häljebol - ett svenskt dombokscentrum?".

Att stödja föreningen och den idé den står för kan göras med ekonomiska donationer och genom att köpa till exempel Lars Fribergs tuschteckning av tingshuset. Det minsta man kan göra om man är domboksforskare är att bli medlem i föreningen. Medlemsavgiften är låg och kan synas vara ett försumbart ekonomiskt bidrag, men kan ändå vara ett argument för att få beslutsfattare att lyssna. Mängden av medlemmar har betydelse. Min personliga uppfattning är att man som domboksforskare i allmänhet och dito forskare i Värmland i synnerhet, så är ett medlemskap en nyttig investering.

Bernhard Granholm

Medlemsavgift 50 kronor
Föreningen Tingshuset Häljebol
postgiro 55 76 58-2

Hushållningssällskapets arkiv

Vid Varmlands Släktforskningsförenings årsmöte den 16 mars berättade Lena Flinck-Maechel om Varmlands Lans Hushållningssällskaps arkiv. Arkivet, som omfattar 60 hyllmeter, är stort och välordnat. Har förvaras material från 1820 och fram till 1968. Egentligen var det meningen att de värdefulla handlingarna skulle slängas bort i mitten av 80-talet men genom en förståndig kassörs insats räddades de till eftervärlden och förvaltas nu av Folkrorelsearkivet.

Det som överraskar är att här finns mycket material som inte direkt har att göra med sällskapets verksamhet. Därför är detta en guldgruva för lokalhistoriker och därmed även för släktforskare.

De första hushållningssällskapen kom till i slutet av 1700-talet med syfte att främja jordbruket med binärningar. Varmlands Lans Hushållningssällskap bildades den 9 mars 1803 på assembléhuset i Kristinehamn. Första året hade man 140 medlemmar vilka tillhörde "överklassen" bland jordägarna i länet. Några småbönder fanns inte med. Lands-

hövdingen von Nolcken valdes till ordförande vilken post han innehade till sin död två år senare. Sedan dess har alltid landshövdingarna i en obruten följd varit ordförande i sällskapet.

I sällskapets verksamhetsberättelser finns mycket att hämta för den lokalhistoriskt intresserade. Här finns tabeller av alla de slag som inte bara berör jordbruket. Som exempel nämnes statistik över tvilling- och trillingfödselar, utomäktenskapliga barn, avlidna genom olyckshändelser, vad fattigvården delat ut i form av soppa och gröt med mera. Verksamhetsberättelserna kan sagas utgöra ett komplement till landshövdingeberättelserna.

Utdikning av mossar var något som sällskapet intresserade sig för redan 1803. År 1816 fick en engelsman i uppdrag att undersöka länets mossar. Hans rapport är en tjock handskriven bok på engelska där han för varje mosse beskriver dess utseende och tänkbara användning.

Under 1820-talet bedrev man en kampanj för att utöka linodlingen och linberedningen. I varje socken fanns en kontaktman för denna verksamhet och

han sände varje år in en så kallad linberättelse. I dessa linberättelser finns även uppgifter om övrig skörd, vader på orten etc.

Till olika trakter i länet sände sällskapet ut folk som fick skriva ned reseberättelser. En intressant sådan finns till exempel från Fryksdalen. Även detaljerade berättelser från studieresor till andra landsändar är bevarade.

År 1838 anordnade man en stor utställning varifrån utställningskatalogen finns bevarad. Där kan läsaren se vilka järnbruk som ställde ut och vad det var för produkter av intresse för jordbruket som de tillverkade. Andra verksamheter som lämnat spår efter sig i arkivet är hemkonsulenterna, avelsföreningarna och fiskerikonsulenterna. De senare utövade tillsyn av fiskerinäringen i Väner.

Slutligen har vi beskrivningarna till hembygdskartan. Dessa innehåller mycket information om de olika hemmanen som till exempel markens beskaffenhet, olika byggnader, trädgårdar etc.

Som avslutning på sitt föredrag påpekade Lena att hon bara berört några enstaka "godbitar" i Hushållningssällskapets innehållsrika arkiv.

Släktforskardagen i Mellerud

Lördagen den 20 april arrangerade Melleruds Museum och Slaktarkiv en släktforskardag till vilken cirka 150 intresserade släktforskare infann sig. Där bland kom ett tiotal från vår förening. Man kan säga att det hela var en mindre kopia av förbundets släktforskardagar med utställning och föredrag.

Vid sidan av förbundet samt Gränsbygdens, Trollhattans, Vänersborgs och Sundals släktforskare visade och sålde vi våra publikationer vilka som vanligt rörde stort intresse bland besökarna. DIS-Väst var i full gång med sina datorer kring vilka folk alltid flockas och bombarderar operatörerna med otaliga frågor.

Melleruds Släktforskningsarkiv, som är inrymt i det gamla tingshuset, är mycket imponerande. Här finns läsapparater, mikrofilmer, mikrokort, register, litteratur, kort sagt allt vad den dalsländske släktforskaren kan önska sig.

Kent Andersson från förbundet höll ett fängslande föredrag betitlat "Kallor med kött på benen". Åhörarna fick sig till livs mängder med intressanta tips av det slag som man kanske last om någon gång men sedan glömt.

I landskontorens arkiv finns till exempel förteckningar över salpetersjudare med namn och hemvist. I bilagorna till mantalslängderna (ej filmade) finns förteckning över kronobönder. Där kan man alltså se när dessa tillträdde och avträdde kronohemmanen. På samma ställe hit-

tar man också gärningsmannen det vill säga sockenskräddare, sockenskomakare och liknande. Dessutom förvaras dessa hantverkarens gärningsbrev i landskansliernas arkiv.

Där finner man också bland mycket annat tro- och huldhetseder för tjänstemän samt inrikes pass. Detta är bara några axplock ur den flora av uppslag som föredragshållaren dukade upp under en givande timme.

Per Clemensson från landsarkivet i Göteborg föreläste sedan om emigrationsforskning. Det var i stort sett samma föredrag som vi hade förmånen att få höra på Gamla Badhuset den 25 november förra året, se referat i VärmlandsAnor 1996:1.

Lars-Gunnar Sander

Några värmländska kvinnoöden

Migrationsåret 1996, det betyder att man i år - både i Sverige och Amerika - högtidlighåller minnet av den första stora utvandringen från Sverige. Mellan 1846 och 1850 emigrerade 1 500 personer från Hälsingland under ledning av Erik Jansson. Den bekanta Emigrantsången, "Vi sålde våra hemman", förknippar man med "Erik Janssarna" och andra tidiga grupper som utvandrade av religiösa skäl.

Migration - folkomflyttningar - kan ju också innefatta säsongarbete på andra orter, så kallade arbetsvandringar. Det var först och främst männen som gick på säsongarbete. För kvinnorna innebar detta att när männen var borta från hemmet år efter år, fick de ta ansvar för gårdens skötsel och barnen.

Men det hände att också kvinnor gjorde arbetsvandringar, exempelvis till skogshuggarlagren i Norrland där de arbetade som kockor.

Den 20-åriga Cajsa Olsdotter från Mangskog fick 1869 arbetsattest till Stöde i Medelpad. Det tog henne en månad att vandra till fots från Mangskog till Stöde. År 1874 fick Cajsa utflyttningsattest till Sköns socken vid Sundsvall där hon gifte sig och blev kvar.

De flesta arbetsvandrare - liksom emigranter - var unga, men skräddarehustrun Anna Andersdotter i Backetorp, Gillberga, var 61 år när hon tillsammans med en dotter år 1854 fick arbetsattest till Norge, medan maken, skräddaren och understödstagaren Nils Hermansson, stannade kvar hemma i Backetorp.

En annan kvinna från Gillberga, den 65-åriga Anna Olsdotter i Hösås, tog ut arbetsattest 1860 trots att hon såg illa, haft slag och var bräcklig. Hennes utsikter att få arbete verkar inte särskilt lovande, men alternativet var kanske en attest för tiggeri hemma i socknen.

Till Amerika

Stina och Jon i Gräsmark hade åtta barn när Jon på våren 1869 reste till Amerika för att arbeta ihop till biljetter åt den övriga familjen. Det nionde barnet föddes efter att han rest. På hösten samma år reste Stina med alla barnen och en bror till Kristiania, där de hyrde tre små rum. Stina fick plats som hembiträde och brodern fick också arbete. Döttrarna Emilia, tolv år, och Stina, sju

år, fick ta hand om babyn, en tvååring och en treåring och dessutom sticka täcken. Femåringen och sexåringen hade Stina förmodligen med sig på sitt arbete. På ett år hade Jon arbetat ihop till biljetter åt dem, så den 9 april 1870 reste de från Kristiania.

Inför resan var Stina mycket orolig för hur de alla skulle ta sig ombord och inte komma från varandra bland de övriga 250 passagerarna. Brodern och de två äldsta pojkarna fick se till att kistor och koffertar kom med. Själva bar hon en packe filter och den då åtta månaders flickan. Emilia bar tvååringen och höll treåringen vid handen. Den åttaåriga Stina fick ta ansvar för femåringen och sexåringen, och dessutom hade de sängkläder att bära.

När de steg i land i Quebec försvann lilla sexåriga Maria. De hittade henne så småningom tillsammans med ett gift par som hon lärt kanna på båten. Stina upphörde aldrig att fundera över om det äkta paret tänkt ta Maria med sig som sin egen dotter. Resan fortsatte över de stora sjöarna och efter fyra månaders resa från Kristiania steg de i land och möttes av Jon.

Karin i Jonsbol gick runt hos bönderna i Boda och hjälpte till, medan maken Petter, som var stenhuggare, arbetade på andra orter. Han var hemma under vintern och då flätade han vidjekorgar som såldes till bönderna. Dottern Matilda kom redan som 11-åring till en bondgård där hon för ett års hårt arbete som lön, utöver maten, fick en klänning och ett par skor.

När Matilda var 16 år fick hon möjlighet att resa till Amerika. Det var 1892. En morbror i Chicago skickade biljetter till henne och den tre år äldre brodern Johan. Johan lovade föräldrarna att se till Matilda. Men under större delen av överresan skildes kvinnor och män åt,

så Matilda såg inte mycket av honom.

För resan mellan New York och Chicago gällde deras biljetter inte på samma tåg. Det visste inte Matilda så hon blev förtvivlad när hon på den stora järnvägsstationen i Chicago inte kunde hitta Johan. En tolk såg henne och lugnade henne med att han säkert skulle komma med nästa tåg. Och det gjorde han.

Matilda var en söt och prydlig flicka och när hon lart sig engelska fick hon plats som husa i några av de förnämre hemmen i Chicago. Hon blev mycket uppvaktad. Men hennes äldre syster hade råkat illa ut, så hon var alltid misstänksam till kavaljerernas motiv. Men hon sade nej också till en kavaljer med allvarliga avsikter, när hon förstod att han bestämt sig för att bli farmare i North Dakota. "Jag har ju rest från Sverige för att slippa det slitsamma livet på en bondgård", sade Matilda.

Hon gifte sig i stallet med en skåning, som var delägare i ett företag och allt artade sig väl. Men så fick han lung-säcksinflammation och kände att han borde komma bort från det rökiga Chicago. Han köpte mark i norra Idaho, fem mil från järnvägen. Så för Matilda blev det ett hårt liv på bondgård i alla fall. De första sex månaderna i Idaho såg hon ingen kvinna, bara män. Hennes dotter Isabel skrev 1973 så har om sin mor:

"Mor var en underbar människa - en verklig heder för landskapet Värmland. Trots sina svårigheter var hon glad och skämtade och sjöng. Hon var också mycket religiös - och vi hade alltid bibelläsning och sjöng psalmer på söndagarna.

Hon lärde mig att läsa, både engelska och svenska, hon lärde mig sånger, dikter och böner. Hon lärde mig sy, och efter att jag fyllt 12 år, utförde jag mycket av sömnadsarbetena under sommarloven.

Mor hade bestämt sig för att vi skulle studera. Enda möjligheten härför var att arbeta för vår inackordering i stadsfamiljer medan vi vistades på "high school".

Hon hittade bra platser åt oss, och vi tog alla vår examen. Vi var glada att vi kunde göra henne stolt över oss.

i emigrationen från Sverige

Utbildning vägen till livet

Utbildning drömde de flesta om. Om inte för sig själva, så drömde i alla fall de flesta kvinnor om utbildning för sina barn.

Vid University of Wisconsin i Superior finns "Caroline Ericksons Stipendiefond". Den instiftades 1966 för att hedra minnet av Karolina Persdotter från Västra Ämtervik. Karolina emigrerade 1901 till Superior i Wisconsin, med förhoppningen om att lyckas väl på den sidan av Atlanten. Men drömmen blev inte verklighet. Hon var fattig när hon kom till Amerika och hon ägde inga materiella rikedomar när hon dog.

Hon gifte sig med en timmerhuggare som bodde i skogarna norr om Superior och de fick sex barn. Hon levde ett hårt liv, alltid ekonomiskt osäkert och hade ingen möjlighet att bekosta studier för barnen. Men hon hade en ihärdig energi och lyckades förmå alla barnen att gå igenom läroverket, och några att fortsätta med högre utbildning. Hennes iver för utbildning som förutsättning för framgång var nästan fanatisk och berörde också andra utanför hennes familj.

Under depressionen på 1930-talet skötte hon ett helinackorderingshem för studenter vid Statliga Lärarskolan i Superior (nuvarande University of Wisconsin). Karolina kände lycka och tillfredsställelse när hon såg andra få den utbildning hon själv inte kunnat få. Därför instiftade hennes barn denna stipendiefond. Det var deras förhoppning att Karolinas arbete för utbildningens sak på detta sätt skulle fortsätta.

Sociala orsaker

Det var ju främst av sociala skäl man emigrerade. I Amerika fanns goda möjligheter till arbete och man fick bättre betalt. Det gällde också kvinnorna. I Sverige kunde en piga få utföra tunga drängsysslor. Så var det inte i Amerika. Där slapp pigorna ifrån mjölkningen också för den skötte mannen. I Amerika var det hög status att ha svenskt hembiträde.

Vid 1880 års folkräkning i Chicago var var tionde hembiträde svenska. Man

lockade också med att det var lättare för flickorna att bli gifta eftersom det var så stort mansöverskott i Amerika. Det framgår av följande citat ur en notis i NWT den 15 mars 1884:

Ett eldorado för giftasvuxna flickor ar County Saguache i Colorado, åtminstone att sluta afföljande jetnrnerrop, som en korrespondent derifrån höjer i en tidning i Chicago. Han skrifwer nernliget: Jag ar æ2 gammal ungskarl, dock icke med hull och hår, jag har ännu inte icke uppgifwet hoppet. Men det täcka könet är har blott sparsamt representerat, och om en germansk ungmö skulle förvirra sig till vår härliga St Louis-dal går hon genast åt som en ungsvarm semla.

Men det var nog inte så många flickor som emigrerade av den orsaken utan det var väl främst för att få bättre arbetsförhållanden och bättre betalt. Kvinnans makt i Amerika var stor, om man får tro Pehr Berggren. I början på 1870-talet skrev han följande i ett brev från Chicago:

Lagarna äro inte så har som i Sverige - om ett fruntimmer för exempel tycker om en karl och hon will Gifva sig med honom så kan hon bara säga till en Polis, den der Personen will jag gifva mig med ty han har loft mig äktenskap, o s w. Polisen tar genast sdwal karlen som flickan med sig till Poliskontoret, och der bli di wigde, atringen karlen will eller ej. Nekar karln, kan han blifwa ålagd till flera Hundra Dollars böter; kan han då inte kontant betala dem så får han sitta inom så länge i förwar till dess han fdt förtjent böterna genom arbete, han får 50 Cent afqwittat för hwarje dag han arbetar (arbetet är att slå sten). Qwinnorna har mycket större rättigheter än karlarna. Allting går wildt till i Amerika.

Sofia från Silbodalen och Tilda från Blomskog hade en pensionatrörelse och matservering vid Svenska Kyrkogatan i Minneapolis. Eftersom de var från Nordmarks härad så besöktes matserveringen ofta av nordmarkingar och den kallades Nordmarksklubben. I närheten låg MissionsTabernaklet, där den store väckelsepredikanten August Skogsberg från Arvi-

Marie Sundelius, Nordens Näktergal. Sångfågeln från Herrhagen i Karlstad. Född 1882 och död 1958 i USA.

Foto tillhör Carlstads-Gillet

ka hade en mångsidig verksamhet. Förutom sång, predikan och väckelse undervisades i språk, främst engelska, och praktiska ämnen, som var bra för invandrarna att kunna. Emellanåt kom också lektor P P Waldenström dit och hans maning var: "Förenas nytta med nöje".

I detta sammanhang får också nämnas ytterligare en man. Det är byggmästaren Alfred Brandt från Blomskog. Han upptäckte den lämpliga platsen för Hollywood och var med om att grundlägga det kulturcentrum som föregick filmens Hollywood. När det började bli alltför kommersiellt drog sig Brandt med flera ur bolaget.

För att återgå till Nordmarksklubben kan ett citat ur en artikel av E Rönnfors, som var införd i NWT 1952, vara värd att återge: Vid "långbordet" på Nordmarksklubben var det som Brandt och Skogsbergh träffades och odlade bekantskapen. De hade från första stunden stor gemenskap i sina intressen. Brandt be-

Värmländska kvinnoöden . . . fortsättning från sida 7

rattar i ett av sin brev, att när de unga svenska emigranterna strömmade in till Minneapolis, stannade flickorna i regel i staden, under det att många av de unga mannen sökte sig land, bröto mark, odlade och byggde bo ute på prärien. När detta stod färdigt, for de åter in till staden för att söka sig den svenskflicka, som lämpade sig till maka och husmor idet nya hemmet.

När vår svensk-amerikanske van säger, att man på den välskötta farmen och de vackra, prydliga hemmen kunde se, var den svenska odlingen gått fram, var väl detta till betydlig del Skogsberghs, lektor P P Waldenströms och vännen Brandts med flera ledarskap och fostrar-gärning som på detta satt burit frukt till "nytta och nöje".

Sångfågeln från Herrhagen

I samband med 300-årsfirandet av Nya Sverige 1938 gjorde Sven Jerring en reportageresa i Amerika. Bland annat intervjuade han Marie Sundelius, karlstadsflickan som blev en världsberömd operasångerska och var engagerad 16 år på Metropolitan i New York.

Men hennes första framträdande var på logen Ägir i Klara ordenshus i Karlstad. Det var i en nyårstablå där hon föreställde det nya året och där hennes far var det gamla året. Maria var då bara fyra år. Fadern var hennes första läromästare som diktade visor, sjöng, spelade och skrev teaterpjäser för sin lilla dotter. Av honom fick hon också sitt första instrument, en liten gitarr. Gitarren hade hon med sig till Amerika när de emigrerade 1892. Då var Maria 10 år.

Under överresan blev det en svår storm ute på Atlanten och i ängslan och förtvivlan bad passagerarna: "Snälla Maja, ta din gitarr och spela psalmer för oss." Maria sjöng både psalmer och vemodiga visor och när stormen så småningom bedarrade så övergick hon till att spela värmländska polskor. Och man började dansa på däck och där blev den tioåriga Maria medelpunkten.

Familjen bosatte sig i Boston och vid sidan av skolarbetet sjöng Maria på loger och föreningar. Hon fick möjlighet

att gå i en välkänd sångskola och kunde sedan snart ge sin första konsert, då hon ackompanjerade sig själv på gitarr. Hon hoppades kunna få in pengar till ett eget piano och det lyckades, för lokalen var proppfylld av svenskar.

Marie blev kyrkosångerska och sjöng med framstående synfoniorkestrar och ansågs vara staternas förnämsta oratorisångerska. Sedan blev det Metropolitan där hon debuterade som Michaela i Carmen.

Hon gästspelade flera gånger vid Kungl Operan i Stockholm. Första gången var 1924 och då kom hon också till Karlstad och medverkade vid en valgörenhetskonsert i Domkyrkan. Varje gång hon kom till Karlstad besökte hon också sin moster Anna Stedenfeldt som bodde på Herrhagen. En minnesplatta i marmor sitter på huset Fahlgrensgatan 4. Där stod förut Monséns hus och i övervåningen bodde familjen Sundborg. Eftersom Monséns hus är rivet så sattes minnesplattan upp på den nya fastigheten. På plattan står det:

**Här föddes den världsberömda
sångerskan Marie Sundelius
f. Sundborg den 4.2.1882**

Jag började min artikel med Erik Janssarnas emigration 1846 och den kan lämpligen avslutas med några ord om den värmländska grupp som också av religiösa skal lämnade Sverige. Det var 250 personer som emigrerade 1869, under ledning av prästen Olof Olsson i Sunnemo. Många har säkert hört och last om Olof Olsson och hans arbete i Lindsborg, ja i hela Kansas.

Däremot är inte hans dotter Anna så känd. Hon var 2 1/2 år när de emigrerade och när hon växte upp så var hon en av de få kvinnor som vid den tiden skaffade sig högre utbildning. Hon blev rektor för Augustana College i Roch Island, när hon var 29 år och den tjänsten hade hon i fem år, mellan 1895 och 1900. Som vuxen skrev hon på svenska barnboken "En prärieunges funderingar". Den är mycket läsvärd också för vuxna. Hon berättar - sett ur barnets perspektiv - om allt det nya och om det ibland farofylla

livet på prärien. Ett kapital har hon kallat Sverige:

Mamma längtar mycket till Sverige. Ibland gråter hon och vill tillbaka dit. Pappa gråter inte efter Sverige, han har inte tid för han måste stanna här och predika. När Mamma och Mormor talar om Varrnland, är det roligt att höra på. Värmland är den roligaste plats som finns på jorden. I Värmland växer det många vackra blommor: Vitsippor och blåsippor och syrener och liljekonvaljer och prästkragar - jag önskar jag finge se dem!

Och det växer så fint gräs i Värmland. Inte gult Buffalo-gräs som här; utan vackert grönt gräs, som sammet. Och i Värmland växer det höga Julgranar och många andra vackra trad. Och det finns mycket stjärnor i Värmland, och de lyser mycket grannare än våra stjärnor gör:

I Värmland finns det så många fina mamseller och så många mellanspetsar och granna kragar och så fint herrskap och så stora ostar och så mjuka bullar och så fina kalas och så godfilbunke och så vackra leksaker!

I Varrnland finns det inga Skallerormar och inga Texas-kol: Och inga Indianer. Och inga Gräshoppor: Mamma hade det bra i Värmland. Hon hade tre pigor och 7 vacker vit kakelugn att varma sig vid. Och det rykte aldrig in i skorstenen. När det ryker in i vår skorsten, då svider det i våra ögon så vi kan närapå inte se. Och vi fryser så våra armar blir blå. Då måste vi gå till Sven Ersens och varma oss.

En gång gick Mamma och Farmor ner till rivern och halsade på Indianerna. De bor inte i sådana hus som vi, utan de bor i talt. Mamma och Farmor gick in i tälten och tittade på allting. Och Indianerna var mycket snälla emot dem. När Mamma får brev från Tant Ulrika, så gråter hon.

Men nu vill hon inte tillbaka till Värmland, för hon vill vara där Pappa är. När inte Pappa och Gerda och jag och Lillebror är i Värmland, vill inte Mamma vara där heller.

Gunnel Kvarnström

Svenskarna i Winnipeg

Med anledning av 150-årsminnet av massemigrationens början har ett antal föredrag hållits på Gamla Badhuset i Högskolans och Emigrantregistrets regi. Följande är ett referat av Lars Ljungmarks föredrag den 12 mars om svenskarna i den kanadensiska storstaden Winnipeg.

Den första svenska invandringsvågen till Manitoba varade från 1870-talet och fram till första världskriget. Övervägande delen svenskar kom inte direkt från Sverige utan från USA. Där var nämligen jorden slut, det vill säga odlingsgränsen hade nått så långt västerut som det var möjligt. För att få gratisjord fick man bege sig till den kanadensiska prärien.

Efter ett uppehåll kom så den stora utvandringen direkt från Sverige till Kanada under 1920-talet. Trettitalets depression drabbade Kanada kanske mer hänsynslöst än något annat land och många av de nya invandrarna återvände då till Sverige. Till dessa hörde författaren Sven Delblancs far. Under 50-talet hade vi slutligen en ny invandringsvåg från Sverige. Vid det tillfället var det många svensk-balter som flyttade vidare västerut.

Som mest fanns det 80 000 etniska svenskar i Kanada och det var omkring 1930. Mest var det man som utvandrade hit. I brist på landsmaninnor gifte sig svenskarna med kvinnor av anglosaxisk härkomst. På så sätt assimilerades de snabbare i det nya landet än vad fallet var i USA.

Alla som skulle västerut måste passera Winnipeg. Här uppstod först en vägknut med palshandel, sedan blev staden en stor järnvägsknut. Landkontoret som delade ut land fanns här. Staden blev också ett centrum för svenskarna i Kanada fram till omkring 1940 då denna roll övertogs av Vancouver. År 1900 hade Winnipeg 40 000 invånare. Denna siffra hade år 1914 stigit till 130 000. Hälften av dessa var utlänningar, främst invandrare från Östeuropa. Detta skapade mycket stora motsättningar mellan de olika befolkningsgrupperna. Östeuropé-

erna, mest galizier och judar, bodde i norra delen av staden och anglosaxarna i den södra delen. Mellan dessa nära järnvägen bodde svenskarna runt Logan Avenue som gick under namnet "Snuff Boulevard". Denna gata utgjorde ett slags servicecentrum för svenskarna i Kanada. Här fanns de tre svenska kyrkorna, nykterhetsföreningarna, svenskpensionaten mm och här kunde nödställda landsman få hjälp. Fram till omkring år 1900 bedrevs föreningsliv och annan social verksamhet gemensamt med invandrare från de andra nordiska länderna under beteckningen "Scandinavian". Men efter denna tid hade de olika nationerna blivit så stora att var och en bildade sina egna samman slutningar. Islänningarna stod dock utanför denna samhörighet. De betraktades av alla som någon slags överklass och hade en enastående förmåga att profilera sig i det kanadensiska samhället. Kanada kan uppvisa många framstående medborgare av isländsk härkomst. De enda svenskar som gjort sig bemärkta i Kanadas historia är några enstaka ishockeyspelare!

Svenskarna försökte dock så gott det gick att visa upp sig och sin pampiga historia genom firandet av midsommar, Gustav Adolf och Roskildefreden. Särskilt under den norsk-svenska unionskrisen gick svenskheten upp i varv. Första världskriget blev en dyster period för svenskarna i Kanada. De ansågs vara tyskvanliga och blev behandlade som oönskade främlingar. Men efter kriget blev svenskarna accepterade speciellt, eftersom de delade kanadensarnas djupa ogillande av de nya invandrarna från England. Dessa uppträdde nämligen i Kanada på samma arroganta sätt som de var vana vid att göra i sina kolonier och det retade gallfeber på folk. Även begreppet "Sweden the middle way" höjde svenskarnas anseende avsevärt. Mot slutet av 30-talet flyttade folk bort från de gamla svenska kvarteren runt Logan Avenue och med dem också kyrkorna. I dag är området en slum, befolkad av indianer och kineser. Östeuropéerna dominerar staden och en ukrainare är borgmästare.

Den demografiska Finnskogadatabasen

Jörgen Axelsson vid SVAR-enheten i Östmark har kläckt en idé som går ut på att göra ett större projekt av alla mindre projekt, som baseras på ALU-arbete i Torsby kommun. Tanken är att lagga in allt arkivmaterial från samtliga socknar med finnskogsanknytning i Norge och Sverige i en stor demografisk databas.

Området berör ett tiotal nuvarande kommuner i de två länderna. Var avgränsningen skall göras, rums- och tidsmässigt, raknar med att kunna diskutera fram under resans gång. Möjligheter anses föreligga att få så kallat INTER-REG2-stöd från EU för att finansiera projektet.

Den 21 februari samlades representanter för universitet, högskolor, SVAR, slaktforskarföreningar, ARKO, arbetsförmedling, kommuner och museum på Torsby Finnkulturcentrum för en första information och diskussion om det tilltänkta projektet.

Vid mötet presenterade representanter för Demografiska Databasen vid Umeå Universitet hur en databas av detta slag kan byggas upp och användas. Vid registreringen tar man med allt och går mycket noggrant och vetenskapligt till väga. Enligt den metod man tillämpar beräknar man att behöva inte mindre än 280 manmånader för att registrera enbart Fryksandes socken! Det registreringsarbete som utförs av slaktforskare på många håll i landet betraktar man med stor skepsis. Den långa produktionstiden, avsaknaden av namnnormering och att information ur databasen i princip bara kan erhållas med en programmerare som mellanhand, torde val å andra sidan bidra till att slaktforskaren betraktar Demografiska Databasen med en viss skepsis.

Den efterföljande korta diskussionen kretsade i stora drag huvudsakligen kring finansieringen av ett eventuellt projekt. EU kommer att fatta beslut om INTER-REG först under nästkommande år varför det förmodligen kommer att dröja med realiserandet av idén.

Lars-Gunnar Sander

SVAR ar JO-anmält

Ted Rosvall, stridbar ordförande i Falbygden Slaktforskarförening, och känd författare till Riksstämmans uttalande i Stockholm, har nu anmält Riksarkivet och SVAR till Justitieombudsmannen och ifrågasätter Riksarkivets monopol på kopiering, uthyrning och försäljning av det svenska arkivmaterialet. Ted Rosvall anmäler också SVARs prispolitik och bristande kvalitetskontroll.

SVAR:s etablering i Vaxholm tycks nu ha runnit ut i sanden. I stallet finns det långt framskridna planer på att etablera ett forskarcentrum i Södertälje. Men med anledning av Rosvalls JO-anmälan har även detta lagts på is.

För övrigt har SVAR delats upp i två delar: SVAR och ARKION. Till SVAR hör de gamla enheterna i Västernorrland och till ARKION de nya forskarcentra i södra Sverige samt registreringsenheten i Härnösand och ALU-projektet Arkiv och Kultur till tusen.

Ny slaktforsarkatalog

I år tanker vi ge ut en ny upplaga av Värmlands Slaktforsarkatalog. Till den nuvarande katalogen har 163 slaktforsare sänt in bidrag. Styrelsen hoppas nu att ännu fler medlemmar anmäler sig.

Tänk på att katalogen är ett av de bästa hjälpmedlen som Du kan ha i Din forskning. Via den får Du kontakt med andra slaktforsare som intresserar sig för samma släkt eller ort som Du. Om Du dessutom arbetar med något register är det speciellt viktigt att sprida kännedom om detta, så att eventuellt dubbelarbete undviks. Missa alltså inte denna möjlighet!

Anmälningensblankett finns på sida 17-18, klipp ur den. De uppgifter som finns i nuvarande katalog kommer att föras över till den nya katalogen. Om Du vill göra ändringar eller tillägg, behöver Du bara fylla i och sanda dessa. I annat fall behöver Du inte göra någonting alls. Skicka den ifyllda blanketten senast 30 augusti till

Gunnar Jonsson

Älvhagsgatan 25, 661 40 Sjöfälla

Från Värmland till Ådalen

Under andra hälften av 1800-talet fick travaruhanteringen en explosionsartad utveckling, framför allt i Västernorrlands län. Ångsågarna kom och dessa var både större och effektivare än de vattensågar, som sedan länge funnits vid forsar och åar. De kunde också placeras vid kusten direkt vid lastageplatserna och var inte längre bundna till lagen vid strömmande vattend.

Större arbetsföretag som underlättade industrialiseringen pågick; järnvägar och vägar byggdes och flottleder ställdes i ordning. Och inte minst, det fanns gott om arbetskraft. Nära 30-talet ångsågar anlades enbart runt det som brukar kallas Röda Ådalen. Det var verkligen ett sjudande liv runt Ångermanälven. Skorstensar bolmade och båtar seglade iväg i livlig trafik. Invandrare strömmade till från Värmland, Dalarna, övriga Sverige och jämväl Finland. Det var med andra ord många värmlänningar, som under denna tid ställde kosan mot Ådalen. Många av dem blev kvar och bildade familjer. Och det är många nu levande ådalsbor som har sin härstamning från Värmland.

Jag har roat mig med att skriva av flyttningslangderna för perioden 1870-1894. När det galler inflyttningslangden har jag observerat särskilt många personer från Värmland till Gudmundrå. Den del som avser Värmland ger jag med varm hand till Er. Vem vet, kanske någon av Er har "tappat bort" släktingar, och så finns de i Ådalen!

Rune Dahlkvist

Stjärnvägen 4, 872 33 Kramfors

Från Rune Dahlkvist (morföräldrar i Lysvik och Sunne) har vi alltså mottagit en förteckning över inflyttade personer från Värmland till Gudmundrå församling i Ångermanland under åren 1870-1894. Det rör sig om cirka 250 hushåll med 435 personer. Förteckningen finns i vårt bibliotek på Gamla Badhuset.

Med den som underlag har vi gjort kartogrammet på sida 11 som visar varifrån i Värmland "utvandarna" kom.

Som synes är det Fryksdalen och framför allt Fryksande socken som dominerar. Men även ett stort antal personer, 72 stycken, kom från Karlskoga. Kanske någon läsare kan förklara orsaken till denna spridning?

Den förste karlskoging som utflyttade var brukspatron P E Lagerhjelm med familj. Kan det vara så att han sedan med förkärlek rekryterade folk från sin tidigare hemort?

För fullständighetens skull bör här tilläggas att 30 personer saknas i kartogrammet eftersom dessa i underlaget endast har "Värmland" som utflyttningsort.

I presslaggningsögonblicket har vi mottagit ytterligare en sammanställning av detta slag från Rune Dahlkvist. Denna gång är det ett hundratal värmländska hushåll som inflyttat till Ytterlannas socken 1869-1894.

Listan toppas av Sunne med 30 personer, Gräsmark med 28 och Stavnas med 14. Inte en enda inflyttad har kommit från Fryksande!

Vi har blivit fler

dör. Du tycker att du har roligt i Ditt forskningsarbete och naturligtvis talar Du om detta för Dina vänner. Du bidrar till att föreningen ökar, bland annat har vi nu 3 ombud till Riksstämman i stallet för 2 som förra året.

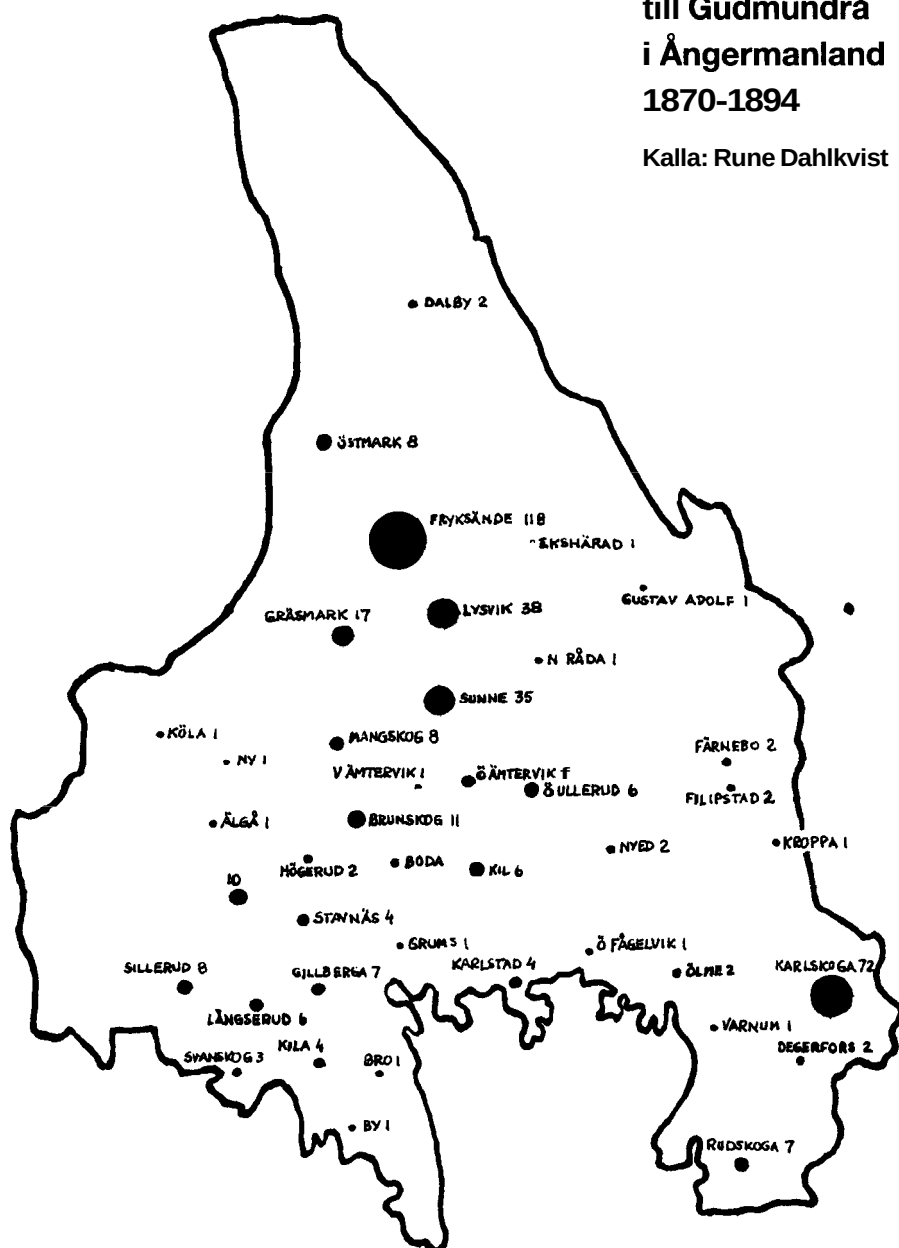
Med fler medlemmar kommer större inkomster men därmed följer också större ansvar för medlemsservice. Styrelsen är väl medveten om detta och söker i pro-

Vid årsmötet 16 mars kunde meddelas att medlemsökningen fortsätter, 753 medlemmar denna dag. Under de 76 dagarna under 1996 har 41 nya medlemmar tillkommit eller drygt 1 varannan dag. Detta är inte endast styrelsens förtjänst även om det visar att arbetet ledes i rätt riktning. Till resultatet bidrar naturligtvis Du som medlem, som föreningens och slaktforskningens ambassa-

- arbetsvandringarna

Utflyttning från Värmland till Gudmundrå i Ångermanland 1870-1894

Kalla: Rune Dahlkvist

Idégrupp i förbundet

Släktforskarförbundets styrelse har tillsatt en idégrupp bestående av Jan Appelquist, Bromma Ragnar Fornö, Uppsala Annika Otfors, Bräkne-Hoby Jon Pallin, Borlänge Håkan Skogsjö, Mariehamn.

Idégruppen skall diskutera och lämna idéer vad gäller släktforskarförbundets framtida verksamhet. Den skall fånga upp idéer som finns runt om i landet. Dessa kan grupperas i tre kategorier: förbundets verksamhet föreningarnas verksamhet rörelsens inriktning.

Målsättningen är att ta fram så många idéer som möjligt utan att fundera över traditioner, förväntningar eller gällande ambitioner.

SVAR i Hagfors digitaliserar Värmland

I Hagfors är ett tiotal personer sysselsatta med att skriva in arkivförteckningar i dator. De ingår i ett större projekt kallat "Arkiv och kultur till tusen". Det är ett samarbete mellan arbetsförmedling, kommuner och SVAR.

Idén är att skapa lättillgänglig arkivinformation i databaser och på CD-skivor för allmänhet och för forsknings- och utbildningssektorn. Förteckningar över kyrkoböcker för perioden 1895-1991 har registrerats. Dessa kyrkoböcker kommer att levereras till Värmlandsarkiv efter att ha mikrofilmats i Fränsta.

Samtidigt "digitaliseras" alla förteckningar över de kommunarkiv som deponerats i Forshaga. På bara några veckor har förteckningar över 800 arkivbildare registrerats.

För framtiden planerar man att fortsätta detta samarbete med förteckningar över enskilda arkiv, som komplement till den egna databasen KLARA.

Ur Upptecknat, aktuellt från Värmlandsarkiv 1996:3

i släktforskarföreningen

gram, tidskriften och stöd till utgivning av släktskrifter främja dessa kontakter.

En analys på postnummer visar att 462, 61,35%, finns inom postdistriktet Värmland/Dalsland. Därav är 253 i Karlstad med omnejd. Värmland Syd, Säffle/Dalsland, har 51. Värmland Väst, Arvika/Årjäng, har 54. Värmland Nord, Sunne/Torsby/Hagfors, har 62 och Värmland Ost, Kristinehamn/Filipstad, 42.

De övriga 38 % finns i Stockholm/Mälardalen med 103 medlemmar. Sverige Väst, Göteborg/Bohuslän/Västergötland, 60. Sverige Syd, Halland/Blekinge/Skåne, 26. Sverige Ost, Småland/Östergötland, 24 och Sverige Nord, Dalarna/Norrland 50 medlemmar.

I Sydnorge finns 24 medlemmar, i Tyskland, Spanien, USA och Canada 1 medlem vardera.

Silverplåtarna på Store gutår

15 december 1983 bildades Varmlands Slaktforskarförening. En interimstyrelse, bland andra bestående av Ulf Nilsson och Peter Olausson, hade förberett bildandet på många sätt. En del i förberedelsearbetet, var att låta tillverka den ordförandeklubba som jag fick aran att vara den förste att använda.

Klubban hade, när jag fick hand om den, en silverplåt, med mitt namn ingraverat. Var och en av mina efterföljare på ordförandeposten kommer att hedras med en liknande plåt. Skulle det visa sig att utrymmet på klubban tar slut, kommer man att fasta löst hängande plåtar på den.

Varför allt detta? Jo, Ulf Nilsson har under ett långt forskarliv bland annat stött på historien om dryckeskärlet "Store gutår", som har en mycket spännande historia. Interimstyrelsen enades om att knyta samman dryckeskärlet med vår förenings historia. Ulf Nilsson berättar på följande sätt:

"Store gutår" är ett unikt dryckeskärl även benämnt "Välkomma" eller "Bergslagsvälkomman". Det fanns i Filipstads bergslag redan på 1500-talet. Blev på sin tid särskilt berömt genom att Karl IX under sin tid som hertig skall ha druckit ur detta kärl, varefter det invändigt beklåts med förgylld silverplåt. På det rikt utsirade locket fanns en guldplåt med Karl IX:s namn och det svenska riksvapnet. Utvändigt var hela kärlet bemängt med såväl fasta som påhängda silverplåtar, med namn och vapen som minnesmärken av prominenta män som druckit därur.

Kärlet var tillverkat av en ursvarvad stock av al eller masurbjörk, och var 45 cm högt och hade en utvändigt diameter av ca 18 cm. det rymde två kannor, det vill säga drygt 5 liter.

Bergsrådet och landshövdingen Daniel Tilas (1712-1772) berättar 1768 i sina dagboksanteckningar bland annat om när Gustav III som kronprins besökte Bergslagen, varvid Hans kungl höghet drack Bergslagens välgång ur "Store gutår". I ett antal andra tryckta och otryckta källor omnämns kannan i olika sammanhang. Dess senare öden är helt okända, och många efterforskningar av densamma har visat sig fruktlösa. Det hindrar dock inte att den ännu kan finnas bevarad inom eller utom landet.

I diktsamlingen "Hundra och en sonett", av Sigurd Agrell, finns en sonett benämnd Bergsmannen:

*I enkle bergsman, edra glömda öden
stå upp inför mig stilla, stolt i dag.
Hur underligt! I blodets dunkla flöden
av eder att har ännu något - jag.*

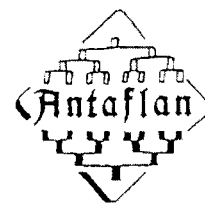
*I barn från dem, som trotsat digerdöden,
som härdats hårt av starka släggors slug
i vinternatten invid smedjeglöden,
som hade grova handel; grova drag.*

*På fest ur eder höga masurholk
som gäst drack hertig Karl med son och folk
det starka mörka ölets kalla droppar;
I mödan ärade, I sällan skröten,
men edra enkla svenska namn I göten
lugnt in i kyrkklockornas tunga kroppar.*

Domboksutdrag och olika beskrivningar visar tydligt att "Store gutår" hade ett stort varde. Därför är det underligt att kannan kunnat försvinna så helt spårlost.

Det är inte otroligt att den har hamnat i händerna på någon utländsk uppköpare. Kanske någon av denna tidnings läsare kan ge den avgörande pusselbiten i mysteriet?

Anders Höglund

Nr 43

De flesta av mina förfäder har jag i Södra och Norra Rådom i Nyeds socken - en naturlig följd av att båda mina föräldrar kom därifrån. De bodde till och med nästan grannar. Merparten har varit bönder och torpare, och i några fall hantverkare. Indelta soldater förekommer också, men Nyed var ju undantagen soldatrotar. Lantvärnssoldater förekom dock. Några grenar knyts samman med Gabrielsslakten från Fageråshöjd i Nyed, sammanställd av Gunnar Pettersson. Utredningen finns på Varmlandsarkiv. Beträffande förfäder i Älvsbacka på ffff:s sida har jag fått hjälp av Gunnar Perman i Sundsvall.

Intressant är smedslakten Hult på mm fm:s sida. Slakten har utretts av Björn Edman, Göteborg. Likaså den finska knytningen på mmff:s sida, slakterna Jurmoinen och Luoainen från Mangskog. Mmff Nils Nilsson var sågare och arbetade en period på Forsbacka järnbruk utanför Åmål, där han träffade Maria Hult. De finska slakterna har utretts av Karl F Lindahl, samt utreds ytterligare av Kenneth Larsson och Jarl Ericsson.

Beträffande Norra Rådom har Sune Örtendahl i Enebyberg kommit med en teori i samband med sin forskning och slaktutredning redovisad i Svenska Släktkalendern. Han hävdar att en del av denna by är från medeltiden och att en frälsegård där tillhört den adliga slakten Natt och Dag.

Hoppas slutligen att de här uppgifterna kan vara till nytta för någon annan släktforskarer med rötter i samma socknar, samtidigt som jag naturligtvis hoppas att jag kan få en pusselbit som passar in i min sammanställning. Självklart finns där "längst bak" säkert en del felaktigheter. Men jag är bara "en glad amatör", och felaktigheter är till för att rättas.

Mats Sjökvist
Götgatan 2 4 tr
172 30 Sundbyberg

Hjälp valberedningen!

Visserligen är det långt till nästa årsmöte, men ändå... Tveka inte att slå en signal till någon i valberedningen om Du har förslag på lämpliga perso-

ner till styrelsen eller andra funktioner. Gunnar Bergström 054-560698
Ingrid Johansson 0570-61070
Stig Jonasson 0550-17109

Antavla nr 043	Upprättad för Mats Sjökvist. f 6/7 1934 i Billingsfors, Steneby (P).				(S) län om ej annat anges
Generation I Nr: 2-3 (1)	Generation II Nr: 4-7	Generation III Nr: 8-15	Generation IV Nr: 16-31	Generation V Nr: 32-63	
2	Sjökvist Karl Skomakarmästare f. 1862-03-07 Nyed, S Rådom d. 1950-03-06	4	Bengtsson, Johannes. Skomakare 1828-07-12, Nyed, S Rådom 1885-11-07	Bengtsson, Bengt. Skomakare bysmed 1766, Nyed - 1813	
Sjökvist Gunnar f. 1896-03-07 Nyed, S Rådom d. 1980-01-21 Steneby (P), Billingsfors			1791, Nyed - 1839	Bengtsson, Maria 1723, Nyed - 1811, Nyed	
			Nilsson, Kajsa 1804, Älvsbacka - 1849, Nyed	Jansson, Nils 1769, Älvsbacka - 1840	
				Jansson, Greta Annika 1776, Älvsbacka - 1847	
				Svensson, Bryngel. Namndeman 1775, Nyed - 1851, Nyed	
				Larsdotter, Magdalena 1769, Nyed - 1844	
				Jönsson, Jonas 1757, Nyed - 1836	
				Jansson, Stina 1757, Vase - 1845, Nyed	
	Andersdotter Lovisa f. 1859-12-20 Hammarö d. 1937-01-23 Nyed, S Rådom	5	Nilsson, Anders 1827-03-31, Grava, Önnerud 1885-06-03, Rogsta (X)	Svensson, Olof 1767, St Kil -	
1 Ansökare			Persdotter, Cajsa 1796, St Kil -	Andersdotter, Annika 1764, Grums - 1818, St Kil	
Sjökvist Mats f. 1934-07-06 Steneby (P), Billingsfors			Eriksdotter, Gertrud 1829-08-11, Fryksände, Torsby 1901-05-04, Hammarö, Nolgård	Andersson, Per 1759, St Kil - 1835	
				Jönsson, Katrina 1761, St Kil - 1840 St Kil	
				Svensson, Erik 1759, Fryksände - 1830	
				Arvidsdotter, Gertrud 1760, Fryksände - 1842, Fryksände	
				Svensson, Bend 1755, Fryksände - 1838	
				Isaksdotter, Kerstin 1771, Sunne - 1829, Fryksände	
	Larsson Hjalmar Hemmansägare f. 1870-03-24 Nyed, S Rådom d. 1955-11-11	6	Larsson, Lars Magnus 1849-03-30, Nyed, S Rådom 1898-12-02	Larsson, Johannes. Namndeman 1789, Nyed - 1849, Nyed	
				Larsdotter, Cajsa 1794, Nyed - Nyed	
				Andersson, Erik 1775, (Alster) - 1853, Nyed	
				Olsdotter, Lisa 1793, Nyed - 1846	
				Andersson, Jonas 1774, Nyed - 1850, Nyed	
				Ersdotter, Ingeborg 1774, Nyed - 1847	
				Larsson, Anders 1791, Nyed - 1833, Nyed	
				Olsdotter, Ingrid 1794, Nyed -	
3	Pettersdotter Anna f. 1867 N Ullerud, Mölnbacka d. 1839-08-18 Nyed, S Rådom	7	Nilsson, Petter. Mästersmed 1832-12-18, Glava, lenungshammar 1913-01-19, Nyed, S Rådom	Gärdfeldt Michelsson, Nils. Soldat 1741, Mangskog - 1809, M:skog	
Larsson Edit f. 1902-01-03 Grava, Skived d. 1982-09-16 Steneby (P), Billingsfors				Svensdotter, Kierstin 1740, Sunne - 1821	
				Hult, Jonas. Mästersmed 1762, Fryksände - 1809, M (P)	
				Seeolsdotter, Anna 1759, Åmål lfs (P) - 1835, M (P)	
				Bengtsson, Olof. Spikräknare 1769, N Ullerud -	
				Månsdotter, Ingeborg 1760, Nyed - 1828, N Ullerud	
				Segolsson, Elof. Skräddare 1758, Öe Ullerud - 1815, Öe Ullerud	
				Håkansdotter, Maria 1767, Öe Ullerud - 1825, Öe Ullerud	
1995-05-10					

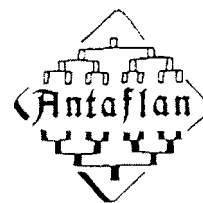
Riksstämma 30/8-1/9 i Vaxjö

Program för släktforskardagarna

Motto Transatlantiska rötter

Lokal Konserthuset i Vaxjö

Fredag 30/8	9.00-15.00	Utfärd i Vilhelm Mobergs utvandrabygd med lunch på Klintakrogen, Långasjö, under ledning av Ulf Nilsson och Ulf Beijbom Buss utgår från Utvandrarnas hus. Förhandsanmälan nödvändig
Lördag 31/8	9.00-9.30	Invigning. Ordför för Sveriges Släktforskarförbund, Krister Lagersvärd, och Svenska Emigrantinstitutets ordför, landshövding Wiggo Komstedt
	10.00-10.45	Ulf Beijbom: Utvandringen och Svensk-Amerika i 150-årigt perspektiv
	11.00-11.45	Sten Almqvist: Utvandraröden
	12.00-13.00	Lunch
	13.00-15.00	Sveriges Släktforskarförbunds årsstämma Alternativ: Besök i Utvandrarnas hus
	15.00-15.45	Lars Ljungmark: Svenskarna i "The Great Best West" (Kanada)
	16.00-16.45	Lilly Setterdahl: Utvandring och relationer mellan Trolle Ljungby i Skåne och Goodhue i Minnesota
	17.00-18.00	Besök i Utvandrarnas hus
	19.00.	Middag. Under middagen kåserar släktforskaren Ola Lindback, Umeå, över ämnet "Låt farfar vila i frid"
Söndag 1/9	9.00-9.45	Per Clemensson: Källmaterialet i Sverige
	10.00-10.45	Lars-Göran Johansson: Källmaterialet i Amerika
	11.00-11.45	Rolf Magnusson: Släktforskarresurser i Salt Lake City
	12.00-13.00	Lunch
	13.00-13.45	Yngve Turesson: Från Beskrifningsboken till Smolening Slekt. Det tryckta källmaterialet
	14.00-14.45	Lilly Setterdahl/Ulf Beijbom: Vad har utvandrarna att berätta? Om Lennart Setterdahls svenskamerikanska intervjuprojekt
	15.00-15.45	Arnold Barton: A Folk Divided - transatlantiska släkt- och kulturellrelationer
	16.00-17.00	Avslutning

Nr 44

När man, som jag, släktforskar i över 15 år, börjar man inse att man är släkt med allt fler som man känner. Det är då inte långt till att börja släktforska på deras anor. Även några bekanta har bett mig forska på sina förfäder. Detta har jag gjort åt några stycken, och har publiceras nu den första i raden av sådana antavlor. Givetvis med vederbörligt medgivande. Probanden i denna tavla är Gert Jonsson f. 1914 1928 på gården Nytomta under Värmerud i Borgvik.

Antavlan är intressant i så måtto, att den faktiskt går hela 21 led bakåt. Detta hade inte varit möjligt med "vanligt folk", utan här finns en ingång till adliga ätter. I detta fallet genom Margareta Katarina von Gegerfeldt, som vi hittar i generation VII under nummer 137. Alla anor till denna dam är hämtade, på gott och ont, från Elgenstiernas attaretal. Detta bokverk har ju befunnits innehålla en del felaktigheter. Om det är fallet med denna antavla är osagt.

Gunnar Jonsson, Säffle

Gert Jonsson
Rydalen
661 00 Säffle

Släktforskarkurs med tragisk följd

Från Grönköping meddelas att hr grundrektor Hagwald hållit en kurs i släktforskning. Bland deltagarna var fru borgmestarinnan Tekla Sjökvist, född Sparköök, som hade tänkt sig få den slutgiltiga bekräftelsen på släkttraditionen som förtäljde att ätten Sparfhööks högadliga ursprung ledde tillbaka till stadens grundare, Hans Majestät salig konung Erik Läspe & Halte.

Döm om fru borgmestarinnans bestörtning då det uppdagades att slakten ingalunda var adlig utan härstammade från Lasse Sparvhökare, en simpel tjuvskytt som jagade diverse tama och vilda fåglar som han sedan sålde till mindre nogräknade personer.

Tragiken blev därefter fullständig när det visade sig att sagde Lasse även var anfader till förre förrädaren Peterzohn.

Då denne fått kännedom härom klampade han in till borgmestarfamiljen i samband med en liten solenn familjemiddag med de nära anförvanterna under förevändning att han ville "umgås med tjocka slakten"!

.....

Hr polis Bergström fick rycka ut och avstyra det hela men då var skandalen redan ett faktum.

..... **Press- Stopp- Nytt**
Granstraff i Charlottenberg med Eda Bibliotek och Värmlands Släktforskarförening inbjuder **Lördag 14 sept 1996 kl 11.00**
 vänner från Ostfold, Romerike, Follo Samling i Folkets Hus

Antavla nr 044	Upprättad för Gert Jonsson. f 20/4-1928 i Nvtomla, Värmerud, Borgvik.				(S) lan om ej annat anges
Generation I Nr: 2-3 (1)	Generation II Nr: 4-7	Generation III Nr: 8-15	Generation IV Nr: 16-31	Generation V Nr: 32-63	
2 Jonsson Ernst Verner f. 1892-02-01 Borgvik, Värmerud	Jonasson 4 August Jordbrukare f. 1851-11-12 Borgvik, Åsterud g. 1881-08-13	Olofsson, Jonas. Hemmansägare 1814-01-20, Borgvik 1889-11-18, Borgvik, Värmerud g. 1840 Nilsson, Kajsa 1808-01-27, Ed, Segmon, Sandåsen 1881-12-25, Borgvik, Värmerud	Persson, Olof. Bonde, båtsman 1790, Borgvik - 1843, Borgvik Gråberg, Annika 1792, Borgvik - 1870, Borgvik Persson, Nils. Torpare, brukare 1784, Gillberga - 1746, Ed Jonsdotter, Stina 1785, Grums - 1863, Ed	Olofsson, Per. Bonde 1757, Borgvik - 1793, Borgvik	
				Jonsdotter, Annika 1758, Borgvik - 1840, Borgvik	
				Gråberg, Jonas. Bonde 1740, Borgvik - 1820, Borgvik	
				Andersdotter, Annika 1751, Värmskog - 1817, Borgvik	
				Nilsson, Per. Bonde 1744, Gillberga -	
1 Ansökare Jonsson Gert Werner f. 1928-04-20 Borgvik, Värmerud	Andersdotter 5 Johanna f. 1861-03-22 Borgvik, Värmerud	Persson, Anders. Brukare 1824-03-10, Värmskog, Strand 1889-04-07, Borgvik, Värmerud Andersdotter, Anna 1823-09-15, Stavnäs, N Skasås	Andersdotter, Maria 1799, Värmskog - Persson, Anders 1800, Stavnäs - 1844, Stavnäs Jansdotter, Britta 1789, Högerud -	Petersdotter, Katarina 1749, Filipstad -	
				Fredriksson, Jonas. Torpare 1761, Grums -	
				Ersdotter, Margareta 1762, Borgvik -	
				Andersson, Per. Bonde 1154, Brunskog - 1817, Stavnäs	
				Olsdotter, Ineebore 1774, Stavnäs - 1836, Stavnäs	
3 Borg Ester Valfrida f. 1894-06-25 Borgvik, N Borgvik	Borg-Svantesson 6 Ernst Soldat f. 1859-07-27 Borgvik, N Borgvik g. 1883-12-26	Larsson, Svante Laurentius. Skomak 1829-04-05, Karlstad g. 1853-01-01 Petersdotter, Maria 1825-07-15, Gillberga, Speke	Larsson, Svante. Guldsmid 1802, Varnum - Delin, Stina Kajsa 1808, Karlstad - Spekman-Andersson, Per. Soldat 1782, Långserud - 1857, Gillberga Ersdotter, Maria 1785, Långserud - 1853, Gillborea	Bengtsson, Jan. Lottbrukare 1756, Stavnäs - 1802, Stavnäs	
				Jonsdotter, Ineebore 1759, Högerud -	
				Larsson, Lars 1169 -	
				Persdotter, Britta 1174 -	
				Delin-Henriksson, Lars. Skräddare 1781, Nor -	
1996-02-01	Johansdotter 7 Klara Matilda f. 1857-01-16 Värmskog, La Skärmnäs	Andersson, Johannes. Bonde 1828-10-20, Värmskog, L Skärmnäs g. 1852 Andersdotter, Anna Lisa 1830-08-27, Borgvik, N Borgvik	Nilsson, Anders 1789, Värmskog - 1852, Värmskog Jansdotter, Kajsa 1800, Borgvik - 1873, Värmskog Larsson, Anders. Bonde, nämndeman 1780, Borgvik - 1842, Borgvik Andersdotter, Kajsa 1789, Segerstad - 1852, Borgvik	Larsdotter, Kaisa 1778, Nved - 1825, Karlstad	
				Persson, Anders 1153 -	
				Olsdotter, Britta 1755 -	
				Larsson, Erik 1754 -	
				Hansdotter, Lena 1159 -	
				Bryntesson, Nils. Bonde 1154, Värmskog - 1803, Värmskog	
				Andersdotter, Britta 1162, Värmskog - 1811, Värmskog	
				Jonsson, Jan. Bonde 1750, Grums - 1831, Borgvik	
				Larsdotter, Mareareta 1710, Borevik - 1848, Borevik	
				Olofsson, Lars. Gästgivare 1739, Borgvik - 1790, Borgvik	
				Larsdotter, Stina 1749, Borevik - 1803, Borevik	
				Karlsson, Anders 1758, Seperstad -	
				Matsdotter, Maria 1164, Segerstad - 1813, Seeerstad	

Ur andra medlemsblad

Värmlänningar

Alir-anor 1996.1 (Forskarföreningen Alir. Söderhamn med omnejd) *Bo Bjerknes* har skrivit en bok om sin mors släkt från Köla: "Sagan om Simonstuga". Den är inte till salu men finns i Alirs bibliotek.

AnKnytningen 1996.2 (Nyköping-Oxelösunds Släktforsarklubb) Antavla för Gullik Dahlstedt med anor från Gillberga (Häljebol), Karlstad (biskop Rundgren) och Nedre Ullerud (Mörner på Mölnbacka)

Anropet 1996.1 (StorStockholms Genealogiska Förening) Efterlysning berörande Alster och Karlstad (Dingelsundet, Jäverön)

Disketten 1996.2 (DIS-Väst) Antavla insänd av *Björn Molin* innehållande anor från Brattfors, Färnebo (Skålkärna), Nysund (Gjardesbohl), Rudskoga (Björkerud, Brotorp, Backen, Gisselbacka) och Sunne (Magby)

Medlemsblad 1996.1 (Gällivarebygdens Forskarförening) "Olof Bergqvistgatan" av *Hans Erik Nordvall*. Olof Bergqvist var född 1862-09-24 i Brunskog, död 1940, g 1893-09-12 med Aurora Johanna Norbäck född 1868-04-26 i Arvika. Bergqvist var präst i Gällivare 1892-1904 för att därefter bli Luleå stifts förste biskop

Släkt & Slekt 1995.4 (Solör Släktshistorielag) "Fire finske Ole Johansen på samme tid" av *Pål Furuberg*. De fyra som behandlas är Ole Johansen Karhinen, Ole Johansen Liukainen, Ole Johansen Pasu och Ole Johansen Nikarainen

Släkt & Slekt 1996.1 (Solör Släktshistorielag) I "Korreksjon til Hof bygdebok bind III" av *M I Mellem* kan man läsa om finnbygdsslakterna Havuinen, Himainen, Hamalainen, Karjainen, Kurki, Lehminen, Moijainen, Neuvoinen, Raatikainen och Vetelainen.

Bland efterlysningar finns en notis om släkten Liitäinen

Slakt och Havd 1996.1 (Genealogiska Föreningen) "Löjtnant Olof Friedrich Steinfeldt - en levnadsteckning" av Sten Nyborg.

Efterlysningar berörande Ekshärad (Gunnerud), Nedre Ullerud (Ullner på

Holerud), Sunne (Askersby, Grafström i Bergaby, S Soneby) och Östra Ämtervik (Högbergs soldattorp)

Slakthistoriskt Forum 1996.1 (Sveriges Släktforskarförbund) Efterlysningar berörande Färnebo (Långbanshyttan, Yngshyttan), Nordmark (Sandsjöhyttan), Rammen (Wiger) och Sillerud (Ljungman)

Slakthistoriskt Forum 1996.2 (Sveriges Släktforskarförbund) En notis om Oluf Andersson från Mölnared i Karlunda död 1737 och 122 år gammal, insänd av *Gun Albinsson Karlsson* i Karlstad.

Efterlysningar berörande Eda, Frykerud (von Kjessel), Färnebo (Persberg, Tranmossen), Karlstad (Fernelöf, Smedberg), Kila (Corsiarsdotter), Sunne (von Kjessel), Ny (Stjälpet), Stora Kil (Kihlgren), Södra Ny (von Kjessel), Vase (Berg), Östra Fågelvik (Kihlgren) och Övre Ullerud (Plenningsköld på Västsjö)

Södertälje-Probanden nr 119 (Södertälje Släktforskarförening) "Vilka var föräldrarna till bergsmannen vid Nordmarkshyttan Bryngel Engström" av *Anna-Greta Hilborn*

Vastanbladet 1996.1 (Västra Sveriges Genealogiska Förening) Antavla för Maj Carelius med anor från Norra Finnskoga (Båtstad, Huskheden, Kärrbackstrand) och Södra Finnskoga (Djäckneliden, Jarpliden)

ÖGF-Lövet nr 45 (Östgöta Genealogiska Förening) "Farfars syster var guvernant på Mårbacka" av *Kaj Laurell*

Övrigt

Anbladet nr 52 (Norrtälje Släktforskarförening) *Urban Johansson* skriver om häkten, dömande instanser samt polis-, åklagare- och utmättningsväsendet

Disketten 1996.2 (DIS-Väst) "Klockare" av *Rolf Eknefelt*

Hallandsfarares Information nr 31 (Hallands Genealogiska Förening) "Kulturhistoria för kaffealskare" av *Charlotte Lindgren* och *Love Janson*

Husförhørsnytt 1996.1 (Skaraborgs Släktforskarförbund) "Soldatregistret växer vidare" av *Björn Lippold*

Medlemsblad 1996.1 (Gällivarebygdens Forskarförening) "Lasmärken i kyrkans husförhörslängder"

Medlemsblad 1996.1 (Boden Överluleå Forskarförening) "Sjukdomar i historien" av *Gun-Marie Åkerström*

Medlemsblad 1996.1 (släktforskare i Uppland) "Om angelägenheten för landsorterna att hafva examinerade Barnmorskor och om sättet att erhålla dem" av *Arne Johansson*

Slakthistoriskt Forum 1996.1 (Sveriges Släktforskarförbund) "Internet - kan det vara något?" av *Elisabeth Thorsell*

Slakthistoriskt Forum 1996.2 (Sveriges Släktforskarförbund) "100.000-talsemigranter på skiva" av *Kent Andersson*

Sukutieto 1996.2 (Datateknik för släktforskning rf) släktforska i Finland - praktiska råd

Tidningen Slaktdata 1996.1 (Föreningen Slaktdata) "Skatter och Gamla Utryck", forts, av *Par-Olov Odmer*

Släktforsarkonferens i Hangö

Den VIII finlandssvenska släktforsarkonferensen arrangeras 7-8 september 1996 i Hangö. Traditionellt brukar flera släktforskare från Sverige delta. Temat för dagarna blir emigration, ett ämne med stark anknytning till Hangö. Hamnstaden Hangö har varit avfärdsort för tusentals emi-

grerande finländare, och för många var Hangös röda granitklippor det sista de såg av sitt fädernesland.

Anmälan till konferensen skall lämnas senast den 17 juni.

Närmare upplysningar lämnas av VärmlandsAnors redaktion.

ANMÄLNINGSBLANKETT FÖR SLÄKTFORSKARFÖRTECKNING

INSÄNDES TILL Gunnar Jonsson
 Älvhagsgatan 25
 661 40 Saffle
 Tel. 0533-10559

Namn: _____

Bostadsadress: _____ Tel: _____/_____

Postnr: _____ Postadress: _____
 Tidigare lämnade uppgifter skall kvarstå..... ☐ ja ☐ nej
 Dessa uppgifter får användas i en svensk riksförteckning.. ☐ ja ☐ nej

Forskar inom följande OMRÅDEN: (ANVÄND MODERN STAVNING, EJ FÖRKORTNINGAR)

Gård/By **Socken/Stad** **Län** **Tidsperiod**

Forskar inom följande **SLÄKTER**: (EJ SON-NAMN. EJ ENSKILDA PERSONER.)

Släktnamn **från Gård/By** **Socken/Stad** **Län** **Tidsperiod**

Sysslar med följande **SPECIALFORSKNING**, t ex hembygdsvforskning, gårdsgenealogi, registerframtagning, särskilda yrkesgrupper, etc:

Specialforskning **Område** **Län** **Tidsperiod**

OBS! TEXTA

Behövs ytterligare utrymme, använd då ett nytt ark.

Exempel på ifylld blankett

Namn: Gunnar Jonsson
 Bostadsadress: Älvhagsgatan 25 Tel: 0533/10559
 Postnr: 661 40 Postadress: SÄFFLE
 Tidigare lämnade uppgifter skall kvarstå..... ja nej
 Dessa uppgifter får användas i en svensk riksförteckning.. ja nej

Forskar inom följande OMRÅDEN: (ANVÄND MODERN STAVNING, EJ FÖRKORTNINGAR)

Gård/By	Socken/Stad	Län	Tidsperiod
	<u>Kila</u>	<u>S</u>	<u>1500t-</u>
	<u>Bro</u>	<u>S</u>	<u>1700-1850</u>
<u>Ström</u>	<u>By</u>	<u>S</u>	<u>1700t</u>
	<u>Ransäter</u>	<u>S</u>	<u>1600t -</u>
<u>Ramsås</u>	<u>Säbrå</u>	<u>Y</u>	<u>1600t-</u>
<u>Björkviken</u>	<u>Holmedal</u>	<u>S</u>	<u>1700t</u>

Forskar inom följande SLÄKTER: (EJ SON-NAMN. EJ ENSKILDA PERSONER.)

Släktnamn	från Gård/By	Socken/Stad	Län	Tidsperiod
<u>Hamberg</u>	<u>Ström</u>	<u>By</u>	<u>S</u>	<u>1600-1700t</u>
<u>Tivander</u>		<u>Bro</u>	<u>S</u>	<u>1600 t</u>
<u>Tivander</u>		<u>By</u>	<u>S</u>	<u>1700 t</u>
<u>Carlberg</u>		<u>Kila</u>	<u>S</u>	<u>1700t</u>
<u>Carlberg</u>		<u>Väse</u>	<u>S</u>	<u>1700t</u>

Sysslar med följande SPECIALFORSKNING, t ex hembygdsforskning, gårdsgenealogi, registerframtagning, särskilda yrkesgrupper, etc:

Specialforskning	Område	Län	Tidsperiod
<u>Hembygdsforskning</u>	<u>Kila</u>	<u>S</u>	<u>1500-</u>
<u>Klockare</u>	<u>Kila</u>	<u>S</u>	<u>1600 -</u>
<u>Register</u>	<u>Kila</u>	<u>S</u>	<u>1630 -</u>

ANOR SÖKES

Till ANOR SÖKES tar vi emot frågor om anor och ättlingar från alla, som är medlemmar i en slaktforskarförening

290. Jag söker föräldrar till bonden **Eric Andersson** och hans hustru **Karin Knutsdotter** i Älgå socken. När de gifte sig år 1715 kom Eric från Stubberud och Karin från Grinsbol.

Anna-Lisa Göransson
Hotellgatan 12
691 31 Karlskoga

291. Jag söker slaktforskningsintresserade ättlingar till

a) **Fältjägaren Jon Gull** f 1828-09-03 i Mangskog. Antagen 1847-05-25 och avskedad för utebliven mönstring 1853.

b) **Fältjägaren August Olsson Rist** f 1853-09-08 i Sillerud, antagen 1876-05-05.

c) Soldaten vid Värmlands Regemente **Olof Nilsson Thor** f 1834-05-13 i Gillberga, antagen 1856-07-01.

Bertil Hågelid
Gruvgången 41
653 43 Karlstad
Telefon 054-561213

292. Jag söker anor till

a) **Mästersmeden Olof Bläckberg** f 1769-10-01, g med **Anna Söderlund** f 1767-02-02. Bläckberg var verksam vid Bjurbackens bruk i Lungsund där alla hans åtta barn föddes under perioden 1795-1806. Han hade eventuellt bröderna Hindrich Bläckberg f 1761, g med Lena Greta Ersdotter f 1760 samt Anders Blackberg f 1765.

b) **Mjölaren Abraham Svensson** f 1813-02-24 i Grums, g med **Anna Maria Bläckberg** f 1822-07-07 i Karlskoga. Hon var dotter till Jan Blackberg f 1800-10-13 i Lungsund som son till ovannämnde Olof Bläckberg. Abrahams och Anna Marias samtliga 10 barn föddes under perioden 1844-1867 i Femtå, Dalby socken.

Sonja Ahlström
Bastvägen 13
683 33 Hagfors

293. Jag söker: a) Ättlingar till **skräddarmästaren Isak Edholm** f 1741 i Kristinehamn och hans hustru **Christine Dahlström**. En son hette Anders Edholm f 1784 i Kristinehamn och g med Sara Jacobsdotter. Deras dotter Josefine Napoleona var min mmm.

b) Uppgifter om **sångerskan Axelin Sundin** g Casa Lazzi (eller Latsi). Möjligen tillhörde hon släkten Edholm.

Boel Sterner Robertsson
Ringstad
670 10 Töcksfors
Telefon 0573-21464

294. Jag söker födelsedata, födelseort och anor till

a) **Organisten Anders Söderman** f omkr 1736, d 1783-05-10 i Sunne. (Fanns organistskola på 1760-talet eller lärde man sig av "sittande" organist?)

b) Ovanstående hustru **Christina Lind** f omkr 1736

c) **Göran Hjort** f 1741-12-28, d 1796-11-02 i Gräsmark, g med **Annica Persdotter** f 1751 i Gräsmark, d 1833 i Gräsmark.

d) **Gruvfogden Immanuel Hjort** f omkr 1715, d 1772-07-18 i Långnas, Gräsmark.

e) Ovanstående hustru **Ingeborg Carlström** f omkr 1716, d 1787 i Långnas, Gräsmark.

f) **Ombudsmannen Sven Brunmark** i Norra Råda. Han fanns där 1758-1768. Gift med **Lovisa Sophia Carlberg** d 1768 i Norra Råda. Brunmark utflyttade troligen efter hustruns död. Vilken samsättning hade han som ombudsman? Om en flicka vid giftermålet står antecknad som "pigan Britta Svensdotter Brunmark" (hon är född uä, fader ej angiven) är hon då helt säkert att betrakta som denne Sven Brunmark dotter? Eller fick man ta eventuell "fosterfaders" namn ändå, eller namn efter den person som fött upp flickan?

295. Jag söker anor till

a) **Olof Jonsson** och hans hustru **Maria Erikssdotter**, vigda 1744-09-08 i Norra Råda. De bodde troligtvis i Lakene. Maria anges i vigselboken komma från Uddeholm. Makarna hade sonen Erik f 1750-04-09.

b) **Kerstin Jonsdotter** g 1744-09-30 i Norra Råda med **Per Persson** f 1726-02-19. Makarna bodde i Östra Råda, Norra Råda, och hade sonen Per f 1747-02-05

c) **Olof Jonsson** (1692-1766) och hans hustru Gunilla Persdotter (1699-1781). De bodde i Hagen, Norra Råda och hade dottern Anna f 1725-12-12.

d) **Per Halvardsson** (1677-1742) och hans hustru **Malin Olsdotter** (1699-1747). De bodde i By, Norra Råda och hade sonen Per f 1726-02-19 (se ovan).

Björn Stålhed
Burometergatan 3
418 41 Göteborg
Telefon 031-549464

296. Jag söker uppgifter om

a) **Anders Gustav Wickholm** f 1848-08-17 i Väster Färnebo. Skall enligt min fars anteckningar ha bott i Sandbacken, Lindköping (= Lidköping ?) år 1925.

b) Ovanstående hustru **Anna Maria Johansdotter** f 1855-08-09 i Sala Landsförsamling.

c) Ovanstående makars dotter **Hanna Cecilia Wickholm** f 1896-04-10 i Mora. Finns några släktingar till henne?

Kerstin Zander
Tempelriddarvägen 5
127 61 skärholmen
Telefon 08-883097

297. Jag söker a) Kaptenen i Närke-Värmlands regemente **Olof Olofsson Kråka** d 1657. År 1645 finns han angiven som korpral i Korpetorp, vilket möjligen kan vara en plats i Svennevad (T). Han hade en son med samma namn, som ca 1663 flyttar till Långserud (S).

b) **Fänriken Anders Johansson Stöör** vid samma regemente som ovan. Han finns omnämnd ffg i rullorna 1646. Även

Anor sökes. . . fortsättning från sida 19

han blev med tiden bosatt i Långserud (S). År 1650 tilldelades han gården Bråten (Brötegen) i Steneby (P). År 1655 blev han befördrad till löjtnant och deltog i krigsföretag i norra Tyskland. I samband med belägringen av Köpenhamn avled han 1658-04-01. Är det någon som vet mer om dessa personer, eller sett dem angivna i några andra handlingar än mösterrullor, vore jag mycket tacksam att få höra av Er.

Ingvar Dahl
Frykdalsvägen 51
671 42 Arvika
Telefon 0570-19162

298. Jag söker anor till **Christopher Giertz** (1693-1764) som kom till Kengis bruk i Pajala socken från någon av de 40-tal bruk som var igång i Roslagen omkring 1730. Giertz, Gertström, Hjärtström kan vara samma släkt.

Gunvor Asrermo
Olof Skötkonungs väg 17
126 50 Hägersten

299. Jag söker uppgifter om **släkten Calais**, vars stamfar **Marc Calais** inkom från Frankrike till Skåne och senare till Rolfserud i By 1826. Han avled 1848. Jag är intresserad av alla upplysningar, både om ursprung och ättlingar, och då inte bara på agnatiska linjen. Jag har tänkt uppdatera och kontrollera domprosten C V Bromanders utredning av släkten, som finns på Gamla Badhuset i Karlstad.

Carl-Johan Ivarsson
Västra Takene, Högbergsrud
661 94 Säffle
Telefon 0533-64082

300. Jag söker upplysningar om en soldat/dragon från trakterna kring Vintrosa - Edsberg - O eller V Granhammar. Han hette Gransten eller kanske något annat på "Gran" som sedan ändrades till Gransten. Soldatens son, som hette **Anders Gransten**, var född 1770 (1777?) i Vintrosa och blev skomakare.

Britt Marie Wetterstrand
Polovagen 32
183 38 Täby
Telefon 08-7684565

301. Jag söker upplysningar om

a) **Soldaten Lars Eriksson Boberg** i Bodalen, Ånimskog f 1730 i Värmland.
b) Löjtnanten vid Närke-Värmlands Regimente **Anders Larsson Lind** som omkring 1640 bodde i Björnsbyn, Långserud.
Göran Lindhe
Varmdövagen 918
132 36 Saltsjö-Boo

302. Jag söker alla slags uppgifter om **Birgitte Bilderling** f omkr 1650. Hon var visst en prästdotter från Jämtland, g med en militär vid namn **Johan Wilhelm Klyver** f 1652, d 1739.

Björn Sonesson
Bredmansgatan 4A
752 24 Uppsala

303. Jag söker födelsetidpunkt, födelseort och anor till

a) **Bonden Erik Andersson** i Älgå g 1715 med **Karin Knutsdotter**. De uppges då komma från Stubberud och Grinsbol i Älgå. Även makarnas dödstidpunkt sökes.

b) **Maria Henriksdotter** f 1729, g 1750 i Ekshärad med **Lars Eriksson** i Norra Loffstrand. Även Marias dödstidpunkt sökes.

c) **Bonden Håkan Nilsson** d 1742 i Snöre, Ekshärad, 60 år gammal. Han uppges komma från Hedås i Råda socken. Gift 1716 med **Marit Månsdotter** f 1693, d 1764 i Snöre.

d) **Gunilla Jönsdotter** d 1773 i Norra Snöre, Ekshärad. Hon uppges komma från Rammens socken. Gift 1728 med **Bengt Nilsson** från Snöre, d där 1743.

e) **Ingeborg Jönsdotter** f omkr 1685, d 1755 i Råda, Ekshärad. Hon uppges komma från Hagen i Råda socken. Gift 1713 med **dannemannen Sven Bengtsson** i Råda.

f) **Magdalena Samuelsdotter** f 1700, d 1775 i S Mosserud, Ekshärad. Gift med **Jonas Larsson Milander** f 1696, d 1764 i S Mossberg.

Anna-Lisa Göransson
Hotellgatan 12
691 31 Karlskoga
Telefon 0586-30609

304. Jag söker a) **Johan Andreas (Anders) Heintz (ev Heintze, Heinz, Heins, Hins, Heinst)** f 1699. Omkr 1741 kom han som glasblåsare till Perstorp i Skåne från Tyskland, men varifrån där? Bodde 1764 i Botilsäter. I husförhörlängden står det att han flyttade. Vart flyttade han samt var och när dog han?

b) **Gottlieb Heintze (Heinz, Heintz)** f 1727 i Tyskland. Kom till Perstorp i Skåne omkr 1741. Varifrån kom han och vilka var hans föräldrar?

c) **Johan Heinz (Heintz, Hints, Heinst, Heins)** f 1715. Kom 1748 till Kosta i Ekeberga som glasblåsare. Varifrån i Tyskland kom han?

d) **Maria Gustafva Heintz**, skall vara född 1797-08-10 i Berg, där jag inte kan finna henne. Från Skövde lfs skall hon ha flyttat till Värmland 1813.

e) **David Heintz** f 1825-01-27 i Thorsö (Bromö). Han skall ha flyttat från Bodarne (Ramundeboda) 1855 till Fredsberg, men där kan jag inte finna honom.

Hardy Weidmer
Hjortronsiigen 4
665 35 Kil
Telefon 0554-40322

Mer om kungaresor

I förra numret av VärmlandsAnor fanns en notis om några kungars resor genom Värmland.

I detta sammanhang kan det vara lämpligt att påminna om Börje Furtenbachs artikel i värmland Förr och Nu 1974. Där beskrivs Karl XII:s resor i Värmland åren 1716-1718.

Till det kan laggas att kungen inte bara sysslade med krig och krigsförberedelser under sina resor har. Han tycks även haft tid för civila ärenden, Sålunda har redaktören nyligen i en dombok påträffat följande skrivelser från Karl XII:

Förordning om 2 fria måndagars avskaffande för hantverksgesaller, utfärdad i Kristinehamn 1718-03-3. Plakat om olovlig mynttillverkning, utfärdad i Holmedal 1718-04-2. Skrivelse om bryggerier och brannvinstillverkning, utfärdad i Haga vid Eda skans 1718-07-29.

Lars-Gunnar Sander

SVAR PÅ ANOR SÖKES

Svar till 267 i 1995:4

Jag har försökt reda ut släktförhållandena, men det går inte att få någon klarhet i hur namnet Nilsen har uppkommit.

Cajsa Jonasdotter står ej att finna i födelseboken. Hennes föräldrars namn var Jonas Zelander född 1765 i Sillerud samt Beata Hinriksdotter född 1777 i Gunnarskog.

Cajsa fick en "oäkta" dotter Johanna född 1837-11-01 i Sillerud, kallad Fredriksdotter. Någon fader finns inte angiven i dopboken. Flickan togs om hand av mormodern Beata.

Sonen Carl har inte heller fått någon fader angiven i dopboken, står som oäkta och kallas Danielsson.

Vi kan således utgå ifrån att de båda barnen hade olika fader, den ene med namnet Fredrik och den andre med namnet Daniel. Cajsa gifte sig aldrig och fick ej heller flera barn. Hon dog 1878-07-14 i Kjern i Sillerud.

Vad man kan fastslå är, att namnet Nielsen inte kan härledas till modern på något kant sätt.

En möjlighet skulle kunna vara, att Daniel hette Nilsson i efternamn och att sonen Carl senare antog detta, men det förefaller något långsökt. Detta är tyvärr allt jag för närvarande vid en snabb kontroll vid Melleruds Museum lyckats få fram.

Conny Källvik
Trollhättan

Ovanstående snabba svar på en fråga visar återigen att "Anor sökes" har ett högt läsvärde och att det lönar sig att placera en efterlysning i VärmlandsAnor!

26 generationer

I Kommunaktuellt nr 36 kunde man läsa om en japansk skådespelarslakt som i obruten tradition - 26 generationer - roat japaner i 700 år.

Boktips

Spårväg i Karlstad

av **Bernhard Granholm**. Grums 1994. A4, plasthäftad, 34 sidor med kartor och källförteckning. Kan köpas för 50 kr plus porto 11.50 från VärmlandsSläktforskarförening. Se annons sida 25.

År 1877 började man med hästspårvagnari i Stockholm och tio år senare med ångspårvagnar. Huvudstadens första elektriska spårvagnar togs i bruk år 1901. Sex år senare hade ytterligare åtta svenska städer elektriska spårvägslinjer. Då tyckte några framåt herrar i Karlstad, att nu var det dags för värmlandsmetropolen att anskaffa denna nymodighet. I september 1907 inlämnades sålunda en motion till stadsfullmäktige och i december tillsattes en utredning.

Författaren redogör i detalj för utredningskommitténs arbete. Man höll på i 15 år. En anledning till varför man hade svårt att bestämma sig var, att första världskriget kom emellan och gjorde tiderna osäkra. År 1922 startades busstrafik i staden och man konstaterade då att det ej längre var aktuellt med spårvägars anläggande, Stadsfullmäktige förklarade därför kommitténs arbete slutfört den 18 oktober 1923.

Kartorna visar hur man tänkt sig två linjer med ändstationer vid lasarettet, I2, Norrstrand och Herrhagen. Spårvagnarna hade säkerligen blivit ett spännande inslag i stadsbilden om projektet hade förverkligats.

Lars-Gunnar Sander

Från Gustavasfinnbygder "Den svarta piskan"

En berättelse om nainsfinnarna och bruket." av **Valter Berg**. 1995, 118 sid. Kan köpas för 125 kr från författaren, adress Gustavsfors Magerås, 68391 Hagfors.

En intressant lokalthistorisk bok har kommit ut i Hagfors. Den är såväl person-, bygde- och industrihistorisk skildring. Byn Nain ligger nära gränsen mellan Hagfors och Malungs kommuner invid sjön Nain utmed vägen mellan Geijersholm och Yttermalung. Boken är indelad i två delar. Del I börjar med en beskrivning av hur svedjefinnen Per Påls-son Hakkarainen från Savolax tillsammans med sin hustru Annika Olofsdotter

kom till trakten i början av 1600-talet. I allmänt tal kallas han Per Hakkran. Början av parets vistelse i Nain var besvärlig; deras ria brändes ner minst två gånger, först av dalkarlar och sedan av ekshäringar.

Det finns sägner och myter kring Per Hakkran, men författaren framhåller att Per förekommer i flera dokument och har verkligen funnits. I boken beskrivs sedan hur generationer framåt levde. I släktleden föddes flera barn med nyodlingar och hemmansdelningar som följd. Tvister mellan syskon förekom.

Det beskrivs vidare hur de på 1720-talet kom i kontakt med Uddeholms bruk och brukspatron Bengt Gustaf Geijer. Denne beskrivs som en godhjärtad man men boken skildrar även böndernas hårda liv under bruket.

Bland de hårda villkoren fanns koltvånget, vilket innebar att bönderna skulle leverera kol till järnbruken. Geijer utvidgade sina agor. År 1746 fick han Bergskollegieprivilegier för två hamrar med vardera två härdar halvannan mil söder om Nain. Det nya bruket fick namnet Gustavsfors efter kronprins Gustav, blivande Gustav III, vilken föddes det året.

Författaren skildrar hur koltvånget tillämpades i praktiken. Hemmansägarna i Nain var skattebönder. Även sådana var skyldiga leverera kol. Författaren skildrar hur en kolmila restes, hur man kolade och hur kolet transporterades till bruket. Skildringen vittnar om de problem och mödor man ställdes inför.

Till bruket hörde även en brukshandel och nainsbornas förhållning till denna med stigande skuldsättning. När barnen till Bengt Gustaf Geijer övertog Uddeholms bruk bildades ett bolag. Tidvis förekom misskötsel av verksamheten. På 1750-talet hade svedjebruket bland bönderna i Nain i huvudsak upphört. Man fick förlita sig till små steniga åkerlappar. Vissa år drabbades man av missväxt. Ytterligare tvister i domstolar förekom. Har finns dramatiska utdrag ur protokollen.

Fortsättning sida 22

Boktips**fortsättning från sida 21**

Del II utgörs av en översiktlig bebyggelse- och industrihistorisk skildring. Den innehåller detaljerade kartor över byn med omnejd.

Författaren har för bagge delarna använt sig av egen och andras forskning i kyrkoarkivalier, domböcker och boupp-teckningar. Han har hämtat flera uppgifter även från Uddeholmsbolagets arkiv i Varmlandsarkiv i Karlstad.

Men han har funnit arkivalier även på oväntade platser. I samband med en reparation av herrgårdsbiblioteket kom författaren på en hel vägg kladd med sidor från en avräkningsbok från 1746. Det finns också stora luckor i arkivmaterialet fram till 1752. Från och med det året är serien avräkningsböcker i huvudsak obruten. Tidpunkten sammanfaller med Emanuel Geijers tillträde år 1753 då bruket åter blev ett blomstrande företag efter några års vanvård.

Boken avslutas med familjetabeller. Den är detaljerad, men hade vunnit i tydlighet om personerna numrerats så att man lättare kunnat se var nästa generation för respektive barn börjar. En stamtavla hade också givit större överskåd- lighet.

Boken har ingen notapparat. Denna brist är måhända ett offer på populism- ens altare. Avsaknaden av fotnoter gör dock inte boken ovederhäftig.

Dar kallorna är myt och sagen har detta angivits. Läsaren borde själv kunna bedöma rimligheten i till exempel att Per Hakkran uppges ha blivit 150 år. Författaren anger här en sagen som kalla. Boken har en källförteckning för såväl arkivalier som tryckt litteratur. Har finns många värdefulla tips till vidarestudier.

Flaggskeppet i litteraturförteckningen är val förre riksarkivarien Ingvar Anderssons "Uddeholms historia" från 1960. Man kan generalisera genom att påstå att då Andersson skildrar Uddeholmsbolaget ovanifrån, så gör Berg en skildring underifrån. Den senare är ett utmärkt komplement till den förra. Sammanfattningsvis: Den som är intresserad av värmländsk brukshistoria, svedjefin- nars levnadsvillkor eller har anpersoner i Nain bör läsa boken.

Bernhard Granholm

Förening bildad i Grums

Slaktforskarklubben Probanden i Grums har återuppstått i form av Föreningen Probanden. Fram till 1994 led- des klubben av Judy Gustafsson som då önskade avgå som ordförande. 1995 bildades en interimsstyrelse med syfte att fortsätta verksamheten i eventuellt annan form.

Den 25 april i år var de tidigare klubbmedlemmarna kallade till ett kon- stituerande årsmöte, vilket resulterade i att Föreningen Probanden bildades. Mötesordförande var Ingrid Johansson från Klässbol.

Efter årsmötesförhandlingarna serve- rades kaffe, varefter Bernhard Granholm berättade om sin domboksforskning från 1776 samt redogjorde för några mål från Grums härad. Speciellt berördes målen mot ogifta mödrar och vilka möjligheter man genom domböckerna har att kunna få namn på fader till de genom "brottet"

födda barnen. En diskussion om trovär- digheten av sådana uppgifter följde.

Styrelsen för den nybildade före- ningen fick följande sammansättning: Ordförande Ingrid Johansson Kassör Gerhard Kaukerat Ledamöter Inga Adamsson, David Bro- hede, Bernhard Granholm Revisorer Hans Hedberg, Bo Hansson Revisorssuppleant Ulla Nykvist Valberedning Judy Gustafsson, Anna- Lisa Granholm, Rut Mattsson

Föreningen avser arrangera lokala studiebesök och träffar. Till hösten pla- neras besök på något arkiv i Grums, eventuellt kommunarkivet. Föreningen hoppas att få fortsätta traditionen från 1984 att få utrymme för annonser och reportage i VärmlandsAnor. Årsmötet uttalade en önskan om alltför gott sam- arbete med Varmlands Slaktforskar- förening.

Bernhard Granholm

C A Gottlund ett 200-årsminne

I år är det 200 år sedan Carl Axel Gott- lund föddes, mannen vars rese- dagböcker från de svenska och norska finnskogarna är unika dokument i sitt slag. Närmare bestämt såg han värld- ens ljus den 24 februari 1796 i när- heten av Lovisa. Fadern var kyrko- herde i Juva i södra Savolax.

I augusti 1816 för den unge Carl Axel till Uppsala för att studera och där be- slöt han sig för att utforska vad som fanns kvar av den finska invandringen till Sverige på 1600-talet. Redan påföljande sommar begav han sig iväg på en tre månaders resa till finnskogarna, främst i Dalarna. Under resan förde han en myc- ket utförlig dagbok.

Fyra år senare gav sig Gottlund ut på nytt i finnbygderna. Nu ställdes färden till västra Värmland och närliggande delar av Norge, där han uppehöll sig i ett halvår, idogt skrivande sin andra re- sedagbok. År 1834 återvände Gottlund

till Finland efter att de sista åtta åren ha bost i Stockholm där han agnat sig åt författarskap.

Han skrev ett stort praktverk på fin- ska vars titel i svensk Översättning lyder "Karlavagnen eller finska nöjen". Ver- ket som utkom 1828 rymmer artiklar i många skiftande ämnen. Men han fick aldrig se sitt viktigaste alster, resedag- böckerna från finnbygderna, publicerat. Ända fram till sitt sista levnadsår kam- pade han för att få pengar till tryck- kostnaden, men utan framgång. Det skulle dröja ända fram till 1928 innan verket blev tillgängligt för allmänheten.

Den första utgåvan var på finska, tre år senare kom den på svenska. I Finland fick Gottlund en lektorstjänst i det fin- ska språket vid Helsingfors universitet. Han hade gift sig 1830 med Charlotta Brink (1807-1886), dotter till en svensk köpman. Makarna fick tio barn. En av dem var sonen Axel Wolmar Gottlund (1835-1916) som blev överste och kom-

Att förstå varandra och andras kultur

I Etiopien kan vi bortom allfarvägar träffa på ISA-folket som lever avskilt med egen kultur och eget språk, stridbara naturmänniskor som hållit sig opåverkade av statskyrka och myndigheter. Detta finner man häpnadsväckande. Men tänk efter! I våra hemtrakter i Värmland och andra landskap levde finnar just så isolerade under sekler. Det finns exempel på att de betraktades som annorlunda varelser.

Så här skrev prosten Kjellin i Sunne år 1758, hundra år och mer efter finnar-nas bosättning:

"Jag har varit på finnskogen och sett det folket. De tala finska, somliga af dem må temligen val i sina badstugor. De äro ock på sitt satt fägnessamma, baka stora och små bullar, föda sig utaf boskaps-skötsel, bruka svedjeland, hafva goda mjölkekor, bockar och getter och skjuta mycken fågel jämte björnar och andra dylika djur."

Detta säger val en del om finnarna men också något om sagesmannen som "sett det folket". Herden hade granskat sina avvikande får. Och tre generationer senare, 1844, talades finska mera allmänt, som Östmarks förste skollärare E G Fryxell berättade.

"Man kunde tycka sig vistas i själva Finland." Två hundra år bland svenskar. Samma fosterland men utan kommunikation och ännu långt ifrån samman-smältning. Vi glömmar så lätt att Finland var en del av svenska riket fram till 1809. När en folkgrupp från östra riks-området, våra landsmän, flyttade mot väster för livets uppehållande och med statmaktemas gillande, då bildades dessa finska särområden med kulturspär och språkmur och på sina håll en barriär av ringaktning.

C A Gottlund... fortsättning från sida 22

mendant i Tavastehus. Carl Axel Gottlund gick ur tiden den 10 april 1875, 79 år gammal. Han är begravd på den gamla delen av Helsingfors kyrkogård. Gravvården består av en tre meter hög slipad stenpelare, som är rest av Gottlunds vänner.

Ur en "understreckare" av Lars Lundin i Svenska Dagbladets kulturbilaga 24/2 1996

Vi såg det ISA-folket i Etiopien. De födde sig av boskapsskötseln och jagade vildsvin och dylika djur. Egna seder, eget språk. Och våra självmedvetna etiopiska vänner med reservoirpenna och goda manér såg ner på dessa vildar, fattiga landsmän som befann sig utanför och nedanför det etablerade samhället.

Den väluppfostrade etiopiern och ISA-mannen stod där iakttagande och teg. En avgrund skilde dem åt. Ska de förstå varandra om hundra år eller två hundra? Det beror på om kommunikationshindren undanröjs fortare än som skedde i Värmland från 1600-tal till 1800-tal.

Svensken och de andra

I början av 1600-talet "importerades" yrkeskunniga belgiska smeder, valloner. Totalt var de ett par tusen, kvinnor och barn inräknade. De höll sig avskilda rätt länge men blev småningom upp-blandade med svenskar. Vallonernas av-komma i Sverige uppskattas nu till cirka 30000 personer. Många fler tror sig ha vallonblod i ådrorna, det anses litet för-nämt. Man lägger märke till stoltheten, "Min far är av vallonsläkt", men här-komsten kan sällan styrkas.

De finnar som på 1600-talet slog sig ner i Mellansverige var betydligt fler, cirka 13000. De bevisade att man kunde överleva i vilda skogen, på moränmark. De utförde en odlingsbragd, val jämför-bar med vallonernas förmåga i smide, men deras anseende var inte högt. Vallonerna hade ofta svårt att finna sig till-rätta i kalla Sverige fast de fick arbete och bostad.

Så generösa förhållanden gynnade inte finnarna. Visserligen var myndig-heterna i allmänhet rättvisa och fejder med svenskarna var sällsynta. Men svår-igheterna för finnarna hade sin grund i att de allra flesta inte var jordägare och

hade små möjligheter att förvärva mark. Därför kunde de finska bostaderna fullt lagligt jämnas med marken när invä-narna inte klarade sina arrenden.

Utsatta finnar

Mitanders bruk anlades 1841 i rätt sen tid. Till bruket hörde stora skogsom-råden. De finnar vars anfäder bosatt sig där krävdes på dagsverken eller arrende-avgifter. Om de inte ville underkasta sig blev de vräkt. Hus och bostäder revs.

"Jag var tjänstgörande fjerding-s-mansbiträde på en sådan förrättning och det var det hemskaste jag varit med om", berättade P Hjerpes. En annan bedöm-ning gjordes av skolläraren: "Finnen svälter hellre än han vill gå under strängt kommando, varför ordningsmakten måste nedriva flera porten härstädes då Mi-tanders bruk anlades, innan de kunde bekväma sig att göra dagsverken till jordägarna."

Den lilla värmlandssocknen Lek-vattnet hade på 1850-talet ett tusental invånare. Flertalet var finnar utan ägo-ratt till sina tomter. På den vidsträckta kyrkskogen fanns elva finska boställen, tillhoppa åttio personer. Deras fader hade sökt bärgning där sedan 1600-talet men år 1767 uppsades finnarna från all bruk-ning av kyrkskogen. Kyrkostämman tog ett beslut att finnarna "böra från sina torp avflytta". På nåder förlängdes emeller-tid arrendekontrakten. Kyrkorådets inhu-mana avsikt var dock att befria kyrko-skogen från all bebyggelse.

I slutet av 1800-talet vann torparna en tillfällig framgång då en länsman bötfälldes för att i olaga tid ha vräkt en familj och flyttat ut alla tillhörigheter. År 1917 började en lång process, då tor-parna åter blev uppsagda. Kyrkans linje stadfästes slutligen 1926 av Högsta Dom-stolen.

Det blev avslutning på 250 års hårda tag mellan en part som fick lida och en som kunde hugga för sig. Från kyrksko-gen kom så stora virkesintäkter att en ny kyrka kunde byggas och församlingen slapp kyrkoskatt i flera årtionden.

Fortsättning sida 24

Som korsord, lös bit för bit

När det gäller att läsa gammal skrivstil är det som att lösa korsord, lös bit för bit, gå tillbaka och försök igen, var Peter Olaussons råd till ett 40-tal släktforskare i sin föreläsning i Gamla Badhuset i Karlstad 22 februari. Hur man laser gammal skrift var tredje föreläsningen i serien släktforskning som startade hösten 1995 i Folkuniversitets regi.

Tysk stil var förhärskande 1500-1800 och där känner vi igen frakturstilen. Den latinska stilen kom under 1800-talet men värt att notera är att lånord oftast noterades med latinsk stil i dokument, där skrivaren använt den tyska stilen. För dokument, skrivna tidigare än mitten av 1800-talet, är det därför nödvändigt att lära sig skrivsättet, särskilt gäller det speciella tecken och ord som mått och

vikter. Men det är även viktigt att veta från vilken landsända dokumentet härledde, eftersom både mått och vikt kunde skilja sig avsevärt.

Viss hjälp kan man få av att en del dokument använder sig av från myndighet beordrad terminologi. Biskopen gav direktiv och granskade prästers ordval i sina kyrkböcker och påpekade också om avvikelser förekom. Dessutom förekom då liksom nu att förtryckta blanketter användes och detta underlättar i hög grad för dagens forskare. Ett ord som ibland vållar bekymmer är Vthi, vi skall inte här försöka skriva det tidsenligt, men V kunde uttalas som V eller U beroende på sammanhanget. Det tar ett tag för en släktforskare att komma underfund om detta.

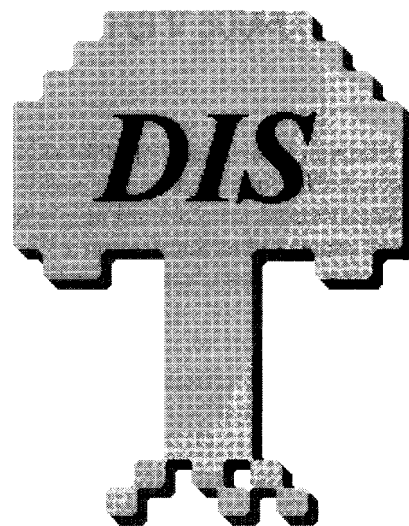
Den tyska stilen kännetecknas av många förkortningar och det kan förklaras med att papper var dyrt. Det skulle användas på mest ekonomiska sätt. Andra hade bättre råd, vilket syns i en del högre myndighetspersoners dokument. Men förkortningarna hade en tendens att hänga med rätt länge även efter det att papperspris torde ha blivit överkomligt för allmoge och lägre tjänstemän.

Den tyska stilen var den dominerande i svenska dokument långt in på 1800-talet. Dess karaktärsdrag var

- 1 En del bokstäver kunde se annorlunda ut beroende på sammanhanget
- 2 Stilen kännetecknades av stort antal förkortningar
- 3 Öglebrytning definierade bokstävers karaktär
- 4 Den tyska satsbyggnaden var förhärskande med verben i slutet
- 5 "Ologisk" användning av versal gör dokument svårtolkade
- 6 Den rörde sig med ett äldre ordförråd

Med en mängd kopior av äldre skrifter testade Per Olausson åhörarna med rätt bra resultat. Föreläsningen omfattade cirka två timmar men det var ingen spillad tid enligt kommentarer från en intresserad publik.

Harald Persson

Sedan 1995 finns för postområdet Värmland/Dalsland två faddrar med uppgift att per telefon/telefax svara på frågor om DISGEN för PC och ombesörja uppdateringar inom versionen. DISGEN för Macintosh sköts som tidigare från DIS, Linköping. Se Diskulogen sida 2.

Harald Persson, Malmtorgsgatan 18 65340 Karlstad, Tel 054-218777 Fax 054-218829

Jan Tengelin, Thermiavagen 4, 67130 Arvika Tel 0570-16187 Fax 0570-16187

Under 1995 var det 3 uppdateringar och hittills i år 2 uppdateringar. Nu gällande version ska ha datum mars 1996 i EXE-filen.

De båda svenska programmen Holger och DISGEN går utmärkt att köra i Windows-miljö utan att för den skull vara äkta Windows-program. Drag och slapp finns ej med som funktion.

Harald Persson

Soldathumor

Nerike-Wermlands regemente sattes upp 1682 och delades 1812 i Närkes regemente och Värmlands regemente.

I det gamla odelade regementet fanns ett rotetorp som hette Värsta i Närke. En av dess soldater antogs 1792 och fick då namnet Erik Wårre Larsson, längd 170 cm.

Nästa soldat som rotens bönder placerade på torpet 1805 fick namnet Olof Wårst Olsson, längd 178 cm. Nog var han värst åtminstone i längden.

Harald Persson

Att förstå varandra.. . fortsättning från sida 23

Våra fattiga bröder från Finland fick en svår tid som nybyggare och under fortsatt armt leverne i Sverige. De bemöttes oftast med ringaktning. De främmande smederna från Belgien fick en bestående nimbus och berömmelse som inneburit särskild högaktning för valloner.

Denna skillnad i vår attityd till invandrargrupperna kan inte bara förklaras med att vallonerna tillförde landet viss teknisk kunskap medan finnarnas kulturbidrag saknade uppskattning. Bägge dessa invandrargrupper hade språkproblem och levde länge avskilda från svenskt samhällsliv.

Vad som i hög grad skapade olika anseende var den svenska känslan för vad som kunde anses fint och förnämt. Ett svenskt nationaldrag att högvärdera det kontinentala och utomnordiska har haft betydelse. Inte förrän i våra dagar sträcker vi på oss, vi finnättlingar.

Det är inte en Liege-stämpel vi bär med oss men goda gener från Savolax. Och vi kan undra hur ättlingar till dagens invandrare en gång skall hedras och kunna kanna stolthet över sitt ursprung.

Nils Börjeson

Annons

Spårväg i Karlstad en motion av 1907

Den resulterade i 16 års
kommunalt utredningsarbete

Högskoleuppsats som belyser
historik, kommittéarbete, linje-
sträckning, ritning av vagnar,
förslag till normalspårig järnväg
Karlstads-Glafsforden och
befolkningsunderlag.

Pris SEK 50.00 + porto 11.50
Pris NOK 48.00 + porto 17.00

Av Bernhard Granholm

Annons

Kärholmens hemman i Kila socken

En beskrivning av människorna
och deras bosättningar från
1600-talet till 1900-talet.

Limmat A5 häfte med 164 sidor
Pris SEK 70.00 + porto 11.50
Pris NOK 67.00 + porto 17.00

Lantmäteriförrättningar hemmanet Kärholmen

Limmat A4 häfte med 96 sidor.
Geometrisk jordeboken 1648
Storskifte inägorna 1779
Storskifte skogsmarken 1789-1795
Storskifte ängar, beteshag 1795
Laga skifte 1835-1836
Pris SEK 70.00 + porto 19.00
Pris NOK 67.00 + porto 27.00

Av Gunnar Jonsson, Säffle

Annons

Mikrokortsläsare säljes

Canon begagnade, ombyggda
för Svars mikrokort
bildskärm 280x360 mm
lins 42 ggr förstoring

Pris 2400.00 kronor + frakt

Andra bildskärmar finns
Ombyggnader utföres

Rullfilmsläsare köpes

Thure Nilsson
Bogesundsgatan 13
25655 Helsingborg
Telefon 042-29 68 19

Annon

Från handelsplats till storstad

Fyra sekler med Karlstad på kartan.
Se recension sida 21. Vacker inbun-
den volym. 194 sidor.

av Per Magnusson

Pris SEK 190.00 + porto 19.00

Pris NOK 181.00 + porto 27.00

Annon

Glava ska leva!

En bok om Årland Segersten och
hans hembygd, hembygdskämpe
och stor kulturpersonlighet. Med ett
omfattande personregister. Inbun-
den, 169 sidor.

Glava Hembygdsförening

Pris SEK 225.00 + porto 24.00

Pris NOK 215.00 + porto 53.00

Annon

Trälbatarna

Prämtrafiken mellan Munkfors och
Deje under 1800-talets senare del.
Nr 2 i Etnografiska sällskapets
skriftserie. Häftad, 62 sidor.

Av Bernt Jansson

Pris SEK 60.00 + porto 11.50

Pris NOK 58.00 + porto 17.00

Annon

Norra Råda (S) Födde 1725 - 1769

C:1. Avskrift av 2659 födslar med
släktnamnsregister för föräldrar och
faddrar jämte ortregister. 110 sidor
i A4 format i prydligt ringbundet
häfte.

Av Mats Hellgren, Göteborg

Pris SEK 140.00 + porto 19.00

Pris NOK 133.00 + porto 27.00

Annon

Karlstad (S) Gamla kyrkogården av N F Bergqvist

312 sidor biografier med foton över
cirka 550 personer som under 1800-
talet gravsatts på denna kyrkogård.
Bunden bok, hög kvalitet. Index.

Pris SEK 140.00 + porto 24.00

Pris NOK 134.00 + porto 53.00

Annon

Kila (S) Födde Vigde Döde 1640 - 1699

64 sidor i prydligt A4 ryggbundet
häfte.

Av Gunnar Jonsson, Säffle

Pris SEK 60.00 + porto 11.50

Pris NOK 58.00 + porto 17.00

Norra Råda Födde ar senaste
tillskottet till serien lasta
kyrkböcker

Annon

Kila (S) Vigde 1689-1900

268 sidor i prydligt A4 ryggbundet
häfte.

Av Gunnar Jonsson, Säffle

Pris SEK 120.00 + porto 24.00

Pris NOK 115.00 + porto 53.00

Annon

Kila (S) Födde Vigde Döde 1700 - 1749

155 sidor i prydligt A4 ryggbundet
häfte.

Av Gunnar Jonsson, Säffle

Pris SEK 90.00 + porto 19.00

Pris NOK 86.00 + porto 27.00

Annon

Karolinska Arméns uniformer under stora Nordiska kriget

se recension sida 21

Rygghäftad A4 med bilder i 4-
färgstryck och svartvitt. 64 sidor.
Pris 130.00 kronor + porto 12.00

Swedish colors and standards
of the Great Northern War
163 fanillustrationer i svartvitt med
färgbeskrivningar för varje fana
Pris 80.00 + porto 12.00

Båda skrifterna 200.00 + 19.00

Postgiro 26 91 44-2

Acedia Press, Box 5269

65005 Karlstad

Annon

Garvare och Garverier i Karlstad

Skildrar garveriskräets betydelse för
Karlstads utveckling till centralort
under 1700- och 1800-talen. Häftad.
35 sidor.

Av övering Sven Rask

Pris SEK 40.00 + porto 3.00

Pris NOK 386.00 + porto 12.00

Annon

Kila (S) Bouppteckningar 1744 - 1859

53 sidor i prydligt A4 ryggbundet
häfte.

Av Gunnar Jonsson, Säffle

Pris SEK 60.00 + porto 11.50

Pris NOK 58.00 + porto 17.00

Annonns

Fryksände (S) **Födde 1707 - 1765**

5877 födda barn sorterade i Datumordning, Faderordning, Moderordning och Ortsordning.

452 sidor i prydlig A4-pärm med register. Datorhantering av materialet medger även andra sorteringsönskemål.

Pris SEK 290.00 + porto 58.00
Pris NOK 276.00 + porto 84.00

Annonns

Östmark (S) **Födde 1765 - 1820**

4611 födda barn sorterade i Datumordning, Faderordning, Moderordning och Ortsordning.

371 sidor i prydlig A4-pärm med register. Datorhantering av materialet medger även andra sorteringsönskemål.

Pris SEK 240.00 + porto 58.00
Pris NOK 229.00 + porto 84.00

Annonns

Vitsand (S) **Födde 1824 - 1860** **Vigde 1824 - 1860**

2737 födda barn sorterade i Datumordning, Faderordning, Moderordning och Ortsordning.

534 Vigslar med samma sorteringsordningar.

300 sidor i prydlig A4-pärm med register. Datorhanterat material.

Pris SEK 250.00 + porto 58.00
Pris NOK 238.00 + porto 84.00

Dar inte annat anges sker beställning via postgiro

SEK Sverige 46 96 60-5

NOK Norge 0806 1944339

Annonns

Värmlands **Släktforskarkatalog**

164 forskare som forskar på släkter och orter i Värmland. Ersätter 1993 års Värmlandsforskare. Med Ortregister, Släktregister och Specialregister. Kartor över Värmland visande församlingar och härader.

66 sidor i förstärkt ryggbundet häfte med förteckning på arkiven i Värmland jämte litteraturlista och förteckning över kända register.

Pris SEK 50.00 + porto 11.50
Pris NOK 48.00 + porto 17.00

Annonns

Värmlands **Ortregister**

Över 4.700 hemman och hemmanstorp är samlade i ett 68 sidors register med hänvisning till socken, härad, jordnatur och mantal. Jordeboken omspänner tiden från Gustav Vasas 1500-tal intill 1931 när fastighetsregister tog över registreringsansvar. Kartor församlingar och härader.

Av Gunnar Jonsson, Säffle.

Pris SEK 40.00 + porto 11.50
Pris NOK 38.00 + porto 17.00

Annonns

Dalslands **Ortregister**

Cirka 2.500 hemman och hemmanstorp är samlade i ett 38 sidors register med hänvisning till socken, härad, jordnatur och mantal. Jordeboken omspänner tiden från Gustav Vasas 1500-tal intill 1931 när fastighetsregister tog över registreringsansvar. Kartor församlingar och härader.

Av Gunnar Jonsson, Säffle.

Pris SEK 40.00 + porto 11.50
Pris NOK 38.00 + porto 17.00

Annonns

Sunne (S) **Födde Vigde Döda** **1669 - 1721**

160 sidor återgivna bokstavstroget. Därför lämplig som egen lärobok. Med tabeller, diagram över befolkningsutvecklingen m m.

Av Arne Linnarud, Karlstad

Pris SEK 140.00 + porto 19.00
Pris NOK 133.00 + porto 27.00

Annonns

Ekshärad (S) **Födde 1665 - 1722**

C:1. 1816 barn sorterade i Datum-, Fader-, Moder- och Ortordning. Dessutom cirka 8000 faddrar i datumordning

Av Mats Hellgren, Göteborg

Pris SEK 250.00 + porto 58.00
Pris NOK 238.00 + porto 84.00

Annonns

Ekshärad (S) **Födde 1723 - 1799**

C:2. Avskrift av 5649 födslar med släktnamnsregister för föräldrar och faddrar. 100 sidor i A4 format i prydligt ringbundet häfte.

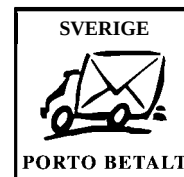
Av Mats Hellgren, Göteborg

Pris SEK 140.00 + porto 19.00
Pris NOK 133.00 + porto 27.00

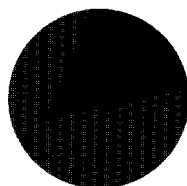
Begränsad eftersändning
Vid definitiv eftersändning retur
med den nya adressen till:
Värmlands Slaktforskarförening
c/o Harald Persson
Malmtorgsgatan 18
653 40 KARLSTAD

B

Föreningsbrev

Nu ar det grönt
att trycka på

KNAPPEN

Ramgatan 7 • Box 2149 • 650 02 KARLSTAD • Tel. 054-15 66 75

Varmlands mesta fullservicetryckeri!